

Souhrnná teritoriální informace Venezuela

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Brasílii (Brazílie) ke dni 17.05.2014

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Bolívarovská republika Venezuela
- República Bolivariana de Venezuela
- Státní svátek: 5. červenec Den nezávislosti (1811)

1.2. Rozloha

- Rozloha: 912.050 km², z toho 882.050 km² pevnina
- Hranice: 9 tisíc km (z toho s Kolumbií 2 219 km, s Brazílií 2 199 km, Guyanou 750 km, pobřeží 2 800 km, ostrovy)

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

Počet obyvatel: 30,690 milionů (2014)

Počet obyvatel na km²: 33

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel: 73 %

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

- Roční přírůstek: 1,57 %
- Městské osídlení: 94 %
- Porodnost na ženu: 2,5
- Dětská úmrtnost: 15,7 na 1000 živě narozených
- Průměrná délka života: ženy 77 let, muži 71 let
- Gramotné dospělé obyvatelstvo 93 %
- Demografické složení:
 - 0–14 let 30 %
 - 15–64 let 65 %
 - nad 65 let 5 %

1.5. Národnostní složení

- 67 % míšenci, 21 % běloši, 9 % černoši, 3 % indiáni

1.6. Náboženské složení

- římsko katolické 96 %, protestanti 2 %, ostatní 2 % (islám, judaismus, buddhismus, ortodoxní křesťané)

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

- Úřední jazyk: španělština

- Další používané jazyky: angličtina, italština, portugalština

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

- Správní uspořádání: 23 států, 1 federální distrikt a federální závislé oblasti (více než 311 ostrovů)
- Hlavní město: Caracas (2,1 mil., s okolím 4,2 mil., založil v roce 1567 Diego de Losada)
- Další velká města:
 - Maracaibo (1,5 mil.)
 - Valencia (1,0 mil.)
 - Barquisimeto (0,7 mil.)
 - Maracay (0,8 mil.)
 - Ciudad Bolívar (0,3 mil.)
 - Barcelona (0,3 mil.)

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Měna

Bolívar Fuerte (VEF, také BsF) = 100 centavos

Směnný kurs vůči USD (platný 6.5.2014)

6,29 VEF / 1 USD.

1 VEF / 3,13 CZK.

Směna peněz se doporučuje provést ihned při příletu ve směnárnách firmy Italcambio na letišti Maiquetía. Banky nemají povolenou směnářskou činnost.

Devizový zákon stanoví jako jediné platidlo pouze místní měnu VEF (bolívar fuerte). V hotelových zařízeních a v turistických centrech je možno platit kreditní kartou. Hotely a turistická zařízení nesmějí přijímat cizí měny v hotovosti.

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

- 1. leden - Nový rok
- únor – karneval
- březen – duben – velikonoční týden
- 19. duben - počátek hnutí za nezávisť (1810)
- 1. květen - Svátek práce
- 24. červen - Den armády - výročí bitvy u Carabobo (1821)
- 5. červenec - Den nezávislosti (podpis Deklarace o nezávislosti 1811)
- 24. srpen - narození Simona Bolívara (1783)
- 12. říjen - Den domorodého odporu (objevení Ameriky 1492)
- 25. prosinec - Vánoce

Pracovní doba záleží na druhu instituce či podniku. Nejvhodnější čas pro pracovní jednání je mezi 10:00 až 12:30 a 15:00 až 17:30, avšak z důvodu úspor elektrické energie byla v r. 2010 ve státní správě zavedena zkrácená pracovní doba, tj. od 8:00 do 13:00. Je tedy třeba si zjistit pracovní dobu v tom kterém úřadu. V případě, že se již partneři znají, je zvykem projednávat obchodní záležitosti na pracovních obědech nebo večerech.

Prodejní doba ve velkých obchodních centrech je z důvodu úspor elektrické energie stanovena od 11,00 do 20:00, většinou po sedm dní v týdnu. Energetická krize však mění i otevírací dobu. Málokdy lze nyní najít menší obchody s potravinami, které jsou otevřeny i v sobotu a neděli. Pokud jde o svátky, je lépe plánovat pracovní cesty do Venezuely tak, aby nepřipadly na konec roku (mezi 15. 12.–15. 1.), na polovinu února (karneval), na Velikonoce a období letních prázdnin.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

S obyvateli Venezuely je výhodné komunikovat v jejich rodném jazyku, tedy španělsky. Jednání v angličtině je často možné, nicméně nikdy není tak srdečné a efektivní. Pro úspěch obchodu je absolutně nezbytná osobní přítomnost obchodníka v teritoriu, nelze očekávat uzavření obchodu faxem či e-mailem.

V případě pracovně právní agendy, konzultací a poradenství v oblastech investic, daní či možných změn v systému cel se doporučuje využít služeb místního odborníka. Často takováto investice může zamezit velkým ztrátám či naopak najít cesty k úsporám.

Venezuelská španělština patří k těm hůře srozumitelným a používá mnoho regionálních výrazů. Před cestou do Venezuely je proto vhodné navštívit webové stránky některých venezuelských periodik (například [El Universal](#), [El Nacional](#) atd.) a načerpat zde aktuální informace o dění v zemi i některé lokální výrazy.

Velký důraz je kladen na vzhled obchodního partnera. Oblečení a osobní hygiena jsou obrazem společenského postavení a úspěchu jedince. Je proto vhodné se několikrát denně převlékat a úzkostlivě dodržovat osobní hygienu.

Vnímání času je ve Venezuele daleko volnější než je tomu v ČR či v Evropě. Například pravý význam slova 'mañana' znamená nejenom zítra, ale třeba i za pár let. Znatelné je to zejména u státních institucí.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Zdravotní péče pro české občany a občany EU na odpovídající úrovni je poskytována soukromými zařízeními a je třeba ji platit předem. Pokud zraněný nebo nemocný nemá u sebe hotovost v BsF či platnou mezinárodní kreditní kartu, není ošetřen ani v případě ohrožení života. Státní zdravotnictví je dlouhodobě na nízké úrovni a vzhledem k odchodu kvalifikovaných lékařů, akutnímu nedostatku léčiv či několikaměsíčnímu čekání na bezplatné ošetření je českým občanům jednoznačně doporučováno obracet se na soukromý sektor. Ve státním zdravotnictví pracuje (podle údajů vlády) přes 30 000 kubánských lékařů, z nichž mnozí mají pouze středoškolské vzdělání. Před cestou je tedy třeba uzavřít kvalitní zdravotní pojištění a zjistit jak postupovat v případě úrazu.

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Česká republika byla zařazena do seznamu zemí, jejichž občané mohou s platností od 3. 12. 2002 obdržet turistická víza formou bezplatné turistické karty DIEX 2. Tato karta umožňuje občanům ČR vstoupit na území Venezuely za turistickým účelem pouze s platným pasem a pobývat tam po dobu až 90 dnů. Dobu pobytu na území Venezuely nelze prodloužit. Turistickou kartu obdrží cestující v letadle či jiném dopravním prostředku, popř. na hraničních přechodech (upozorňujeme, že nemusí platit na některých malých hraničních přechodech z Kolumbie či Brazílie). Během pobytu v zemi nemůže turista vykonávat výdělečnou činnost.

- Simple Transeunte – vstup za jiným než turistickým účelem. Patří sem:
 - Transeunte de negocios (TR-N) – vstup za obchodním účelem, což je nutno doložit, pobyt do 180 dní u jednoho vstupu, do 90 dnů v případě multiple;
 - Transeunte inversionista (TR-I) – pro zahraniční investory registrované ve Venezuele u úřadu SIEIX (dohled nad zahraničními investicemi), platnost 3 roky, multiple vstup;
 - Transeunte empresario industrial (TR-E-I) – pro podnikatele, jejichž zahraniční firma má ve Venezuele pobočku, vízum je multiple s platností 2 roky;

- Transeunte familiar venezolano (TR-FV) – pro vstup příbuzných venezuelských občanů (manželů - svatba se odehrála v cizině) za účelem další legalizace pobytu ve Venezuele;
 - Transeunte rentista (TR-RE) – pro cizí důchodce, kteří tráví část roku ve Venezuele (musí prokázat měsíční rentu 1 200 USD a 500 USD na každou další osobu ve společné domácnosti, vízum je na 1 rok pobytu (prodloužitelné), multiple;
 - Transeunte empleado domestico (TR-ED) – pouze pro domácí zaměstnance venezuelských diplomatů;
 - Transeunte estudiante (TR-E) – pro vstup za studijním účelem (nutno doložit), vízum je na 1 rok pobytu s možností prodloužení na cizinecké policii (DEX), multiple;
 - Transeunte religioso (TR-REL) – pro vstup za náboženskými (např poutními) účely, je nutno mít autorizaci ministerstva vnitra a spravedlnosti pro aktivity příslušné církve či sekty, vízum má platnost 1 rok, multiple;
 - Transeunte reingreso (TR-RI) – pro návrat cizinců, kteří zemi opustili v průběhu řízení o rezidenci (při návratu na turistické vízum by tyto osoby přišly o dosud akumulovaný čas bez opuštění země předepsaný k udělení rezidence), platnost je 6 měsíců, pouze pro 1 vstup;
 - Transeunte laboral (TR-L) – nevydává konzulát, k jeho udělení je nutná autorizace cizinecké policie DEX, je udělováno osobám za účelem zaměstnání ve Venezuele (nutno prokázat, že osoba je specialistou, který není v zemi k dispozici (aby byl chráněn místní pracovní trh před levnými silami ze zahraničí); netýká se mezinárodních umělců;
 - Transeunte familiar (TR-F) – pro příbuzné nositele některého z ostatních víz Transeunte, uděluje se vízum stejných charakteristik;
- Nositelům víza Transeunte může být udělen místní identifikační průkaz (Cédula de Identidad) úřadem ONI-DEX (cizinecká policie a identifikace občanů) Ministerstva vnitra a spravedlnosti. Bez tohoto průkazu si cizinci nemohou v zemi zřizovat bankovní konta, která jsou zcela nezbytná při zahajování podnikání ve Venezuele.
 - Visa de cortesía – týká se umělců k účasti na události mezinárodního charakteru, generální ředitelství konzulárních záležitostí místního ministerstva zahraničí autorizuje konzulát k vydání tohoto víza.

Přechodná víza (obchodní, studentské, pracovní, doprovodné) vydává úřad Ministerstva vnitra Dirección de Extranjería DEX. Je nutno si je vyžádat v oddělení odpovídajícím druhu víza na adrese:

Ministerio de Relaciones Interiores
Dirección General Sectorial de Extranjería, Edificio ONI-DEX.
Odpověď lze očekávat cca za 15 pracovních dní.

Přihlašovací povinnost cizinců na území Venezuely není zavedena.
Turistický letištní poplatek činí nyní 162 venezuelských bolívarů, tj. téměř 40 USD (platí se pouze v místní měně). Aktuální výši poplatků a ostatní informace možno zjistit na www.aeropuerto-maiquetia.com.ve.

Dovoz neobchodního zboží pro osobní spotřebu je osvobozen od celních poplatků. Dovoz a vývoz valut je zakázán a z valutového účtu je v bankách vyplácena pouze místní měna. Povinná směna valut zatím není zavedena. Zastupitelské úřady Venezuely v zahraničí někdy požadují při žádosti o vízum doložit solventnost žadatele. Požadavek prokazovat zajištění finančních prostředků pro pobyt ve Venezuele je zahrnut v požadavcích k žádostem o vízum a prokazuje se formou bankovní reference.
Z důvodů bezpečnostních i kvůli devizovým restrikcím se nedoporučuje přivážet větší množství hotovosti.

Dne 21. 2. 2003 bylo zavedeno opatření omezující volnou směnitelnost venezuelské měny – bolívaru a v lednu 2011 byla vyhlášena již druhá devalvace během jednoho roku. V současné době turisté mohou směnit USD za oficiální kurz 6,30 BsF (bolívar fuerte) za 1 USD (pouze v Italcambio). Vyměnit zpět bolívary na USD není možné.

Dálniční poplatky se vybírají pouze v některých federálních státech. Hotelové sazby za jednu noc v bezpečných hotelích jsou v přepočtu od 200 do 400 USD, avšak ani hotely nesmějí přijímat cizí měnu. Je tedy třeba nejdříve (nejlépe na letišti) vyměnit peníze. Levná ubytovací zařízení nejsou zárukou bezpečnosti.

Není možno cestovat pouze s kopií dokladu. Cizinci musí mít neustále s sebou platný pas. Žádné fotokopie dokumentů nejsou místní policií ani jinými úřady akceptovány.

Bezpečnostní situace ve Venezuele je kritická. V zemi existuje vysoká kriminalita, jejíž závažnost a intenzita stále roste. Kromě častých drobných krádeží roste počet ozbrojených přepadení, únosů a vražd, a to i ve dne. V případě okradení či jiného poškození je nutno se nejprve obrátit na policii a sepsat protokol. Podle počtu vražd je Venezuela druhou nejnebezpečnější zemí na světě (79 vražd na 100 tisíc obyvatel v r. 2013). V minulém roce bylo zabito více než 24 tisíc lidí, což je v přepočtu 67 vražd za jeden den.

Během pobytu v Caracasu se zásadně nedoporučuje pohybovat se pěšky po městě po setmění. Není vhodná návštěva okrajových čtvrtí Caracasu, tzv. „ranchitos“, které nemonitoruje ani místní policie.

Roční období: doba sucha – listopad až duben; doba dešťů – květen až říjen.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

S ohledem na špatnou bezpečnostní situaci na hranici mezi Venezuelou a Kolumbií se nedoporučuje cestovat do pohraničních venezuelských oblastí Zulia, Táchira, Apure a Amazonas.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Nerezidentní ZÚ ČR sídlí v Brasílii, hlavním městě Brazílie.

Fyzická adresa:

Embaixada da República Tcheca
SES 805, Lote 21A
Asa Sul
CEP 70200-901
Brasília – DF, Brasil

Poštovní adresa:

Embaixada da República Tcheca
Caixa postal 170
CEP 70359-970
Brasília – DF, Brasil

Tel.: (+55 61) 3242 7785 / 3242 7905
Konzulární pohotovost (mobil): (+55 61) 9162 6560
Fax: (+55 61) 3242 7833
E-mail: brasilia@embassy.mzv.cz
Web: www.mzv.cz/brasilia

ZÚ ČR v Brasílii má diplomatickou působnost: pro Brazílskou federativní republiku, Surinamskou republiku, Bolívarskou republiku Venezuela, Guyanskou kooperativní republiku.

Konzulární působnost pro Bolívarovskou republiku Venezuela přešla od roku 2011 pod Generální konzulát ČR v São Paulu.

Adresa:

Consulado Geral da República Tcheca

Av. Morumbi, 635, Jardim Guedalla

CEP 05607-000

São Paulo - SP, Brasil

Tel.: (+ 55 11) 3031 1729 / 30318997, 3814 3728

Konzulární pohotovost (mobil): (+55 11) 8473 2905

Fax: (+55 11) 3031 1822

E-mail: saopaulo@embassy.mzv.cz

Web: www.mzv.cz/saopaulo

Provoz honorárního konzulátu ČR v Maracaibu byl dočasně přerušen z důvodů úmrtí honorárního konzula p. Manuela Graubarda. V jednání na zdejším MZV je kandidatura pí. Jacqueline Graubard, která by měla převzít tuto funkci po svém zemřelém otci ihned, jakmile bude schválena místními úřady.

CONSULADO HONORARIO DE LA REPUBLICA CHECA

Calle 64 No. 8A-64

M a r a c a i b o

Estado Zulia

Venezuela

telefon: 0058-261-7416156, 7434079, 7430744

fax: 0058-261-7413611, 7430721

mobil p. konzula 0414-3615961

e-mail: ipvmaracaibo@cantv.net

K cestě z letiště se doporučuje zásadně pouze oficiální taxislužba, (černé ford Explorer se žlutou etiketou na dveřích, bývalé Ticket Taxi – cena z letiště do Caracas je cca 150–250 BsF). Je třeba zvýšené opatrnosti a nenechat v žádném případě k sobě přistoupit pod jakoukoli záminkou jinou osobu mimo řidiče.

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

V Bolívarovské republice Venezuele se nenachází žádná z výše uvedených českých institucí.

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- Pohotovost: 171
- Policie:
 - POLICÍA DE CHACAO: +58-212-276 41 00, 276 41 71
 - GUARDÍA NACIONAL: +58-212-265 47 79, 264 37 12
- Ambulance:
 - SILVA tel.: +58-212-2657182, 9536661
 - DEL ESTE tel.: +58-212-265 02 51, 267 65 29, 265 07 50
- Záchrané služby: AEROAMBULANCIA tel.: 0058-212-993 25 41
- Hasiči: BOMBEROS CARACAS D.F. tel.: 171

1.18. Internetové informační zdroje

- www.asambleanacional.gov.ve Národní shromáždění
- www.bcv.org.ve centrální banka Banco Central de Venezuela
- www.veneconomia.com ekonomika Venezuely obecně
- www.mppef.gob.ve Ministerstvo financí
- www.mem.gov.ve Ministerstvo energetiky a ropy
- www.mat.gob.ve Ministerstvo zemědělství a půdy
- www.corporacioncasa.com.ve Zemědělská zásobovací služba
- www.cvgin.gov.ve Corp. Venezolana de Guayana Internacional
- www.fedecamaras.org.ve Federace obchodních komor
- www.conindustria.org.ve Venezuelská konfederace průmyslu
- www.consecomercio.org.ve Consejo de Comercio
- www.bancomercantil.com týdenní bankovní a ekonomické informace
- www.caf.com Corporación Andina de Fomento
- www.bancoex.gov.ve Banka pro zahraniční obchod
- www.seniat.gov.ve Finanční a celní úřad
- www.cadivi.gov.ve Komise pro přiděl deviz

1.19. Adresy významných institucí

ASAMBLEA NACIONAL

Esq. de Pajaritos, Edif. José María Vargas, 1er piso
Cerca de los Tribunales
Caracas
tel.: 0058-212-483 36 40, 483 36 44
web: www.asambleanacional.gov.ve

BANCO CENTRAL DE VENEZUELA

Las Carmelitas
Av. Urdaneta, Esquina Santa Capilla, Torre Financiera Banco Central de Venezuela
Caracas
tel.: 0058-212-801 51 11
web: www.bc.org.ve

BANCO DE DESARROLLO ECONÓMICO Y SOCIAL DE VENEZUELA – BANDES

Av. Universidad, Traposos a Colón, Torre BANDES
Caracas 1010
tel.: 0058-212-505 81 31
fax: 0058-212-505 80 97
web: www.bandes.gov.ve

BANCO PARA EL COMERCIO EXTERIOR – BANCOEX

Centro Gerencial Mohedano, Piso 1
Calle Los Chaguaramos
La Castellana
Caracas
tel.: 0058-212-277 46 11
web: www.bancoex.gob.ve

MINISTERIO DE P.P. PARA RELACIONES EXTERIORES

Esq. El Conde, Casa Amarilla
Caracas
tel.: 0058-212-806 43 11, 802 48 08
telefax: 0058-212-806 18 08, 806 45 77

web: www.mre.gov.ve

MINISTERIO DEL P.P. PARA LA ENERGÍA Y PETRÓLEO

Av. Libertador, Edif. PDVSA, La Campiña, Torre Oeste
Caracas

tel.: 0058-212-708 41 11, 708 72 73

(ministerstvo je současně sídlem nejvýznamnější státní organizace, ropné společnosti Petróleos de Venezuela s.a. – PDVSA)

MINISTERIO DEL P.P. PARA EL COMERCIO

Parque Central, Torre Oeste, Piso 10 al 14
Caracas

tel.: 0058-212-509 09 75, 509 09 32

MINISTERIO DEL P.P. PARA LA AGRICULTURA Y TIERRAS

Antiguo Banco de los Trabajadores de Venezuela, a 50 mts del
Pasaje Zingg

Caracas

tel.: 0058-212-509 05 72

web: www.mat.gob.ve

MINISTERIO DEL P.P. PARA LAS FINANZAS

Esq. de Carmelitas, Edif. Sede del Ministerio de Finanzas
Caracas

tel.: 0058-212-802 10 04

web: <http://www.mf.gov.ve>

MINISTERIO DEL P.P. PARA LA DEFENSA

Fuerte Tiuna

Caracas

tel.: 0058-212-607 19 26, 607 19 34, 607 16 00, 607 15 40

web: www.mindefensa.gov.ve

MINISTERIO DEL P.P. PARA LAS COMUNICACIONES Y LA INFORMÁTICA

Av. Veracruz con Calle Cali, Edif. CONATEL, Piso 6
Las Mercedes

Caracas

tel.: 0058-212-909 68 19, 909 03 22, 909 05 86

web: www.conatel.gob.ve

SERVICIO NACIONAL INTEGRADO DE ADMINISTRACIÓN ADUANERA Y TRIBUTARIA – SENIAT

Centro Comercial Mata der Coco, Edif. SENIAT, Piso 1
Municipio Chacao

Caracas

tel.: 0058-212-274 41 01, 41 02, 41 04

web: <http://www.seniat.gov.ve>

COMPAÑÍA ANÓNIMA VENEZOLANA DE INDUSTRIAS MILITARES – CAVIM

Calle Jalisco, Urb. Las Mercedes, Edif. CAVIM
Caracas

tel.: 0058-212-993 04 06, 993 13 82, 993 20 06

web: www.cavim.com.ve

CORPORACION VENEZOLANA DE GUAYANA INTERNACIONAL – CVG INTERNACIONAL

Carrera Guri con Calle Aro, Torre Alférez, P.B., Local 4
Puerto Ordaz

Estado Bolívar

tel.: 0058-286-962 62 63, 962 06 11

web: <http://www.cvgin.gob.ve>

CONSECOMERCIO

Edif. Cámara de Comercio de Caracas, Piso 6,

Av. Andrés Bello Blanco, Los Caobos a 50 mts. de la CTV
Caracas
tel.: 0058-212-576 91 11, 576 84 65
web: www.consecomercio.org.ve

FEDERACIÓN DE CÁMARAS – FEDECÁMARAS

Urb. El Bosque, Av. El Empalme, Edif. Fedecámaras, PH
Caracas
tel.: 0058-212-731 14 68, 731 17 11, 731 17 13
web: <http://www.fedecamaras.org.ve>

CONFEDERACIÓN VENEZOLANA DE INDUSTRIALES – CONINDUSTRIA

Av. Diego Cisneros, Edif. Centro Empresarial Los Ruices, Piso 3
Caracas
tel.: 0058-212-2372711
web: www.conindustria.org.ve

SEGADUANCA ASESORES ADUANEROS C.A. – SEGADUANCA

Av. Tucuyo, Qta. Natalia, Colinas de Bello Monte
Caracas
tel.: 0058-212-751 44 64, 753 40 81
web: www.segaduanca.com

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Státní zřízení: federativní republika.

Platná ústava: vyhlášena 30. 12. 1999 (vypracována Ústavodárným shromážděním a schválena v referendu dne 15. 12. 1999).

Ústavní a politický systém: reprezentativní demokracie prezidentského typu s pěti vzájemně oddělenými mocemi: výkonnou, zákonodárnou, soudní, občanskou a volební, jejichž kompetence a vzájemné vztahy jsou definovány ústavou.

Moc výkonná: prezident volený na 6 let, který je hlavou státu a je zároveň odpovědný za výkon funkcí moci výkonné. Jmenuje a odvolává ministry, členy vlády-rady ministrů. Rada ministrů je orgánem prezidenta, její práci řídí výkonný viceprezident jmenovaný prezidentem a schvalovaný Národním shromážděním. Kromě výkonného viceprezidenta je dalších pět viceprezidentů.

Prezident: Nicolás Maduro (Movimiento Quinta República, nyní Partido Socialista Unido de Venezuela; zvolen poprvé 14. 5. 2013 dle ústavy z roku 2000 na šestileté období).

Viceprezident: Jorge Arreaza

Moc zákonodárná: jednokomorové Národní shromáždění (Asamblea Nacional), zvoleno ve volbách 26. 9. 2010 (167 poslanců).

Moc soudní: představuje ji Nejvyšší justiční tribunál (32 soudců) a pět vyšších soudů, v každém státě jeden tribunál, soudci Nejvyššího justičního tribunálu jsou jmenováni prezidentem; dále tvoří moc soudní Generální prokuratura a ministerstvo veřejných záležitostí.

Moc občanská: její výkon je rozdělen mezi Morální výbor republiky (kontrolor), úřad Nejvyššího státního zástupce a Nejvyšší kontrolní úřad.

Moc volební: představuje ji Národní volební rada, v jejíž kompetencích jsou: vyhlášení a organizace voleb, dohled nad regulérností volební kampaně a volebního aktu, registrace kandidátů a voličů a kontrola financování politických stran. Volební systém: v zemi platí všeobecné hlasovací právo pro všechny občany starší 18 let; poslanci Národního shromáždění jsou voleni na 5 let ve všeobecných a přímých volbách (poměrná volba). Dne 23. 11. 2008 proběhly volby do místních zastupitelstev (guvernéři, starostové a místní zastupitelé), nadcházející místní volby jsou plánovány na 16. prosince 2012. Poslední parlamentní volby se konaly 26. září 2010. Prezident je volen na 6 let.

Hlavní politické strany:

- Partido Socialista Unido de Venezuela – PSUV, tedy dříve Movimiento V. República – MVR – Chávezova strana, která se po prosincových volbách v r. 2007 konvertovala do PSUV. Jde o vládnoucí stranu
- dále Patria Para Todos – PPT,
- Convergencia,
- Movimiento al Socialismo – MAS,
- La Causa Radical – LCR,
- Partido Comunista de Venezuela – PCV
- Tyto strany jsou zastoupeny v parlamentu a dříve tvořily koalici spolu s PSUV. Nyní se od ní většinou distancují.

Opoziční strany:

- Un Nuevo Tiempo,
- Podemos,

- Primero Justicia,
- Acción Democrática – AD,
- Comité de Organización Política Electoral Independiente – COPEI,
- Proyecto Venezuela,
- Encuentro Nacional,
- opoziční část MAS,
- Unión,
- Bandera Roja,
- Alianza Bravo Pueblo
- jsou sdruženy v Mesa de Unidad Democrática (MUD).

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Prezident: Nicolás Maduro, který se ujal funkce po smrti svého předchůdce, Huga Cháveze (Partido Socialista Unido de Venezuela – PSUV) 5.3. tohoto roku. Ve volbách 14.4. byl zvolen prezidentem s rozdílem 1,49 procenta od svého oponenta, Henrique Capriles, šéfa opozice. I přes početná zpochybnění regulérního průběhu voleb, Maduro 19.4. složil přísahu a nastoupil do prezidentské funkce.

Prezident republiky je zároveň odpovědný za chod vlády, která je orgánem prezidenta. Díky zákonu Ley Habilitante, kterým si nechal schválit zvláštní pravomoci, může vládnout pomocí prezidentských dekretů. Prezident volen na šestileté období, a to neomezeně (může být volen opakovaně). Podmínkou pro zvolení prezidentem je věková hranice třiceti let, bezúhonnost a venezuelské státní občanství získané narozením.

2.3. Složení vlády

Ministerstvo - kancelář prezidenta: Hugo Cabezas

Ministerstvo zahraničních věcí: Elias Jaua Milano

Ministerstvo vnitra a spravedlnosti: Miguel Rodríguez Torres

Ministerstvo ekonomie, financí a veřejného bankovníctví: Rudolfo Clemente Marco Torres

Ministerstvo obrany: Carmen Teresa Melendez Rivas

Ministerstvo plánování a financí: Jorge Giordani

Ministerstvo obchodu: Dante Rivas

Ministerstvo základního průmyslu a hornictví: José David Cabello

Ministerstvo cestovního ruchu: Andrés Izarra

Ministerstvo zemědělství a půdy: Iván Gil

Ministerstvo vysokoškolského vzdělání: Ricardo Menéndez Prieto

Ministerstvo školství: Héctor Rodríguez Castro

Ministerstvo zdravotnictví: Francisco Alejandro Armada Pérez

Ministerstvo práce a sociálních věcí: Jesús Martínez

Ministerstvo pozemní dopravy a komunikací: Haiman El Troudi

Ministerstvo sídel a obydlí: Ricardo Antonio Molina Peñaloza

Ministerstvo energetiky a ropy: Rafael Darío Ramírez Carreño

Ministerstvo životního prostředí: Miguel Tadeo Rodríguez

Ministerstvo vědy, technologie a lehkého průmyslu: Manuel Fernández Meléndez

Ministerstvo pro komunikaci a informatiku: Delcy Eloina Rodríguez Gómez

Ministerstvo pro komuny a sociální zabezpečení: Reynaldo Iturriza

Ministerstvo pro výživu: Félix Osorio

Ministerstvo kultury: Fidel Barbarito

Ministerstvo sportu: Antonio Alyarez

Ministerstvo pro domorodé obyvatelstvo: Aloha Núñez

Ministerstvo pro ženy a rovnoprávnost pohlaví: Andreína Tarazón

Ministerstvo elektrické energie: Jesse Chacón

Ministerstvo mládeže: Victor Clark

Ministerstvo pro vězeňskou službu: María Iris Varela

Rangel

Ministerstvo pro vodní a leteckou dopravu: Hebert García Plaza

Ministerstvo pro revoluční transformaci Velkého Caracasu: Ernesto Villegas

Složení vlády je aktuální k 22/04/2014

3. Zahraničně-politická orientace

Je podřízena projektu zesnulého ex-prezidenta *Socialismus 21. století*. Díky zmocňovacímu zákonu z roku 2007 vydal Chávez dekrety se silou zákona a znárodnil většinu výrobních prostředků (zejména ropný průmysl). Chávez byl oblíben mezi chudými lidmi, jejichž přízeň si pod záminkou péče o školství a zdravotnictví kupuje ze zestátněných podniků.

Venezuelská zahraničně-politická spolupráce je orientována na spřátelené země. Jsou to především Kuba, Nikaragua, Bolívie, Ekvádor, Argentina, Bělorusko, Írán a Čína.

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

OSN (AIEA, FAO, IFAD, ILO, IMO, IMF, ITU, UNESCO, UPU, WHO, WMO), OAS, AEC, ALADI, OPEC, MAAE, BIRF, CFI, Skupina 77, INTERPOL, INTELSAT, CARICOM (pozorovatel), MERCOSUR, UNASUR, ALBA.

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Kromě integračních smluv uzavřela Venezuela některé významnější ekonomické multilaterální dohody:

- Dohoda o obchodě a investicích mezi Venezuelou a Kostarikou, Salvadorem, Guatemalou, Hondurasem a Nikaraguou (1991)
- Dohoda o obchodě a investicích mezi Venezuelou a Kolumbií a Kostarikou, Salvadorem, Guatemalou, Hondurasem a Nikaraguou (1993)
- Dohoda o obchodě a investicích mezi Venezuelou a CARICOM (1992)
- Dohoda ze San José mezi Mexikem a Venezuelou a zeměmi Karibské oblasti o dodávkách ropy (1980)
- Venezuela přistoupila v roce 1998 k Dohodě o globálním systému obchodních preferencí mezi rozvojovými zeměmi (Ženeva, 15. 11. 1997).
- Dohoda o přistoupení k MERCOSUR (2004)
- Dohoda o obchodě mezi národy mezi Venezuelou, Bolívií a Kubou (TCP) podepsaná v dubnu 2006

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

1. Dohoda o kulturní spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou Venezuelské republiky z 25. 10. 1983
2. Základní dohoda o technické spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou Venezuelské republiky z 3. 11. 1988
3. Ujednání mezi vládou České a Slovenské Federativní republiky a vládou Venezuelské republiky o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů sjednané výměnou nót, č.j. 448/1991 Sb, z 11. 7. 1991
4. Dohoda mezi ČR a Venezuelou o podpoře a vzájemné ochraně investic, č. 99/1998 Sb, z 27. 4. 1995
5. Smlouva mezi ČR a Venezuelou o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovým únikům v oblasti daní z příjmu a majetku, č. 6/1998 Sb. z 26. 4. 1996
6. Memorandum o porozumění o rozvoji spolupráce v oblasti cestovního ruchu mezi Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Ministerstvem průmyslu a obchodu Bolívarovské republiky Venezuela, č. 128/2004 Sb.m.s., Praha ze 4. 11. 2002

Rozpracované smlouvy:

Memorandum o spolupráci mezi Ministerstvy životního prostředí ČR a Venezuely, první expertní jednání mezi oběma ministerstvy proběhlo v březnu 2006.

4. Ekonomická charakteristika země

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Rok 2013 se zapíše do dějin Venezuely navždy jako rok, kdy zemřel Hugo Chávez. Jedněmi zatracovaný, jinými glorifikovaný, v každém případě kontroverzní, polemický a charismatický vůdce, jenž změnil politický vývoj a směřování země, kterou po sobě zanechal rozdělenou a s nejistým zítřkem. Po 14 let jeho vlády, od roku 1999, byl nepřemožitelný. Porazila ho jen rakovina. Bitvu s ní prohrál 5.března. 20 měsíců poté, co nemoc oznámil veřejnosti. Nepomohly 4 cykly chemoterapie, ani radioterapeutická léčba. Venezuelané se nakonec nedozvěděli, jaká byla přesná diagnostika a typ nádoru, který se mu vytvořil v pánevní oblasti. Nicolás Maduro, kterého Chávez před svou smrtí pověřil svým nástupcem, pak prohlásil, že choroba mohla být Chávezovi vpravena od nepřátel revoluce a slíbil důkladné prošetření.

Těžká nemoc Cháveza, který ujišťoval o svém záměru vést Venezuelu aspoň do roku 2019, či déle, zemi též podrobila další zkoušce z ústavního práva. Totiž nejprve, ještě za Chávezova života, nebylo jasně prokázáno, zda Chávez je legitimním prezidentem v období poté, co mu jeho zdravotní stav nedovolil dostavit se na vlastní prezidentskou inauguraci, a pak též, kdo že měl být do předčasných voleb prezidentem, zda dosavadní viceprezident či předseda parlamentu.

Chávezovou smrtí ale „bolivarismus“ ani „socialismus XXI.století“ neskončily. V dubnových předčasných volbách zvítězil Chávezův přímý pokračovatel Nicolás Maduro, byť šlo o překvapivě těsné, lze říci hořké vítězství s rozdílem cca. 1% volebních hlasů. Chavisté jsou nadále většinou, opozice ale výrazně posílila a vytvořila si perspektivní pozice do budoucnosti. Ovšem, kolikrát v předchozích 14-ti letech, po opakovaných Chávezových volebních vítězstvích, nebyla situace podobná? Stále stejné, nebo snad i stále větší a vyhrcovanější, je též rozdělení venezuelské společnosti. A opět, kolikrát v minulosti se též zdálo, že země už rozdělenější být nemůže? Opět se prokázalo, že může. Opět následovalo neuznání výsledků opozic, volání po přepočtení hlasů, střety a mrtví v ulicích a charakteristické hlučné protestní pochody v ulicích Caracasu a dalších měst, které postupem dní zase pozvolna utichaly.

Venezuela je zemí se zcela mimořádným nerostným bohatstvím a ekonomickým potenciálem, který však není plně využit. Nicméně propad výkonu hospodářství z předchozích let se vládě podařilo zastavit a ekonomika podle "The Economist" dál zaznamenává (byť nepatrný) růst. Výkon ekonomiky závisí na vývoji světové ceny ropy, jež tvoří 60 % státního rozpočtu, a pokud její cena neklesne pod 60,- USD za barel, nemělo by dojít k poklesu HDP. Při zdravém hospodaření by tak do budoucna stát neměl mít problémy s rozpočtem, ve skutečnosti vláda hospodaří s vysokými úvěry od Číny na odběr čínského zboží. Podle Fedecamaras je denně do Číny expedováno 400 tisíc barelů ropy.

Další ekonomické ukazatele příliš povzbudivé nejsou. Trvale nepříznivý vývoj je registrován u inflace, která v roce 2013 činila 56,2%! Podle vlády za ni může opozice, resp.spekulanti, kteří zvyšují ceny v rámci „ekonomické války“. Nicméně podle finančních odborníků blízkých opozici je důvodem inflace emise velkého množství peněz, které Centrální banka (BCV) pumpuje k pokrytí obrovských státních výdajů, jež nezvládnou pokrýt ani zisky z prodeje ropy. Navíc inflace ve Venezuele byla vždy vysoká, stejně jako peněžní likvidita, která je důsledkem ekonomiky založené na vývozu ropy (97% venezuelského vývozu tvoří ropa a ropné deriváty). Inflace způsobuje nestabilitu cen a neustálé snižování kupní síly obyvatel. Spořit se nevyplácí.

Dalším aspektem je problematická kontrola směny peněz, kterou zavedl H.Chávez už v roce 2003. Opatřením se snažil zabránit kapitálovým únikům a kontrolovat ceny základních potravin. Venezuelané, kteří potřebují dolary, ať k dovozu zboží nebo k cestování do zahraničí, jsou povinni měnit peníze ve státních směnných kancelářích za oficiální kurz. Ten v roce 2013 činil 6,3 VEB za 1 USD. Kvůli vysoké poptávce, způsobené mj. stále rostoucí inflací, postupně vznikl černý trh. Na něm se dolar prodává až za desetinásobek oficiálního směnného kurzu. (Před dvěma lety to byl sotva dvojnásobek).

V důsledku Venezuelané stanoví své reálné životní náklady podle kurzu na černém trhu. Právě v závislosti na něm rostou ceny nemovitostí, aut a dalšího zboží. V praxi pak vznikají takové absurdity, jako že např. ojeté auto může být i několikánásobně dražší než auto zbrusu nové (s jedinou drobností: na nákup nového si totiž šťastlivec musí vystát několikaletý pořadník).

Ještě závažnější dopad pro ekonomiku pak má skutečnost, že např. i obchodníci, aby vůbec mohli dovážet zboží k prodeji ve Venezuele (dováží se vše, od rýže po toaletní papír; ve Venezuele se nevyrábí téměř nic), musejí nakupovat dolary též na černém trhu. Pochopitelně, i cena, za kterou pak zboží prodávají, musí být stále vyšší, aby nezkrachovali. A pokud obchodníci nemohou koupit dolary, nemohou dovážet. Proto bývají v obchodech stále častěji k vidění prázdné regály. A když se pak náhle zaplní, lidé mléko, rýži, mouku, olej rychle skoupí ve snaze se předzásobit. A regály jsou prázdné znovu.

Vzniká nerovná situace. Venezuelané, kteří vydělávají v dolarech nebo k nim mají snadný přístup, neustále zvyšují svoji kupní sílu. Ti, kdo ale vydělávají v bolívorech, naopak. Černý trh vytváří alternativní ekonomiku, zatímco ta oficiální se deformuje víc a víc.

Přes závislost na ropné produkci není Venezuela jako členská země OPEC schopna dodržovat těžební kvóty stanovené na 3,2 mil. barelů denně a ropná produkce stále klesá (od roku 1999 o 25 %). Nízkou těžbu ropy mají za následek nedostatečné investice a odchod zahraničních těžebních společností.

Nahradit domácí produkci importovaným zbožím není snadné vzhledem k restriktivnímu devizovému režimu, kdy dovozce musí žádat o přiděl deviz. Přednostně jsou vyřizovány žádosti o dovozy tzv. preferenčních komodit (např. léky). V minulých letech se zpoždění v platbách za dovozy pohybovalo od 6 měsíců do 2 let. Své platební závazky neplní v současnosti ani stát a nákupy zboží řeší platbami z nových úvěrových linek (největšími věřiteli jsou Čína a Rusko) a závazky na budoucí dodávky ropy. V souvislosti s uvedenými skutečnostmi a nejistým politickým vývojem došlo agenturou Moody's v lednu 2013 k dalšímu snížení ekonomického výhledu ze „stabilního“ na „negativní“.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Tvorba HDP 2009 - 2013, ceny 1997, mld. Bs

	2009	2010	2011	2012	2013
ropná činnost	6,550	6,554	6,593	6.682	6.741
neropná činnost	43,829	43,126	45,055	47648	48.515
- hornictví	0,304	0,264	0,278	0,261	0,206
- průmyslová výroba	8,383	8,095	8,405	8.555	8.530
- elektřina a voda	1,336	1,258	1,322	1.372	1.418
- stavebnictví	4,318	4,018	4,209	4.907	4.793
- obchod a opravárenství	5,581	5,243	5,585	6.096	6.301
- doprava a skladování	1,981	1,940	2,052	2.187	2.115
- komunikace	3,300	3,560	3,820	4.086	4.351
- finanční instituce, pojišťovnictví	2,456	2,269	2,542	3.392	4.127
- movité průmyslové služby, pronájem	5,523	5,485	5,679	5.917	6.063
- veřejné a sociální služby	3,248	3,243	3,430	3.684	3.853
- služby vlády	6,625	6,798	7,172	7.543	7.778
- soukromé zemědělství, hotely	3,496	3,459	3,410	3.517	3.533

minus:	2,728	2,512	2,850	3.873	4.554
zprostředkovatelské					
finanční služby					
daň netto z	6,270	6,126	6,490	7.087	6977
výrobků					
Celkem	56,650	55,807	58,138	61409	62234

Pramen: Banco Central de Venezuela

* do I. - III. semestr 2013

Základní makroekonomické ukazatele

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
HDP (mld. USD, běžné ceny)	315,6	329,4	393,8	316,5	316,5	374
HDP roční růst (%)	5,3	- 3,2	- 1,5	4,2	5,5	1,3
HDP na obyvatele (USD, běžné ceny)	11,298	11.606	13,658	10,810	13.241	12.472
HND na obyvatele (USD, běžné ceny)	12,910	12,300	12,040	12,620	12.460	
Inflace p.a. (%)	31,4	27,0	28,0	26,0	28,8	56,2
Vývoz zboží a služeb (% HDP)	30	18	29	22	2.566millUSD	25,7
Dovoz zboží a služeb (% HDP)	21	20	17	14	47.310millUSD	43.662milUSD
Bilance běžného účtu (mld. USD, běžné ceny)	34,2	6,0	12,1	27,2	-0,6	6,6
Přímé zahraniční investice (mil. USD, běžné ceny)	45	-4,374	-1,462	5,203	5,3	7.9
Reálná úroková míra (%)	- 6,0	11,0	-19,0	-8,6	15,27	14,94
Oficiální rozvojová pomoc (mil. USD, běžné ceny)	59,2	66,8	n/a	n/a	n/a	n/a
Celkové rezervy, vč. zlata (mld. USD, běžné ceny)	43,1	34,3	29,7	27,9	29,8	20.6
Zahraniční zadluženost	52,8	55,2	55,6	n/a	81.0	102.3

(mld. USD, běžné ceny)						
Dluhová služba (% vývozu zboží a služeb)	4,7	5,3	7,4	n/a	n/a	n/a
Nezaměstnanost	6,9	7,6	8,6	8,0	8,9	9,2

Pramen: Světová banka

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Nejdůležitějšími obory průmyslu jsou odvětví zaměřená na využívání nerostného bohatství Venezuely. Kromě světově významných zásob ropy a zemního plynu má Venezuela značné zásoby železné rudy, bauxitu, mědi, uranu, uhlí, zlata, diamantů a niklu. Venezuela dále těží také fosfáty, síru, sádro, sůl, kaolín, křemičité písky aj.

V těžebním a zpracovatelském průmyslu je soustředěna převážná část průmyslové výroby do Orinockého pásu (Faja de Orinoco) kolem měst Ciudad Bolívar, Puerto Ordaz a San Felix. V této guayanské oblasti působí celá řada státních firem sdružených do CVG Internacional – Corporación Venezolana de Guyana, společnosti na těžbu a zpracování bauxitu a hliníků VENALUM, BAUXILUM, ALCASA, ALUCASA, CARBONORCA, ALUNASA, CABELUM, podniky na těžbu železné rudy FERROMINERA a FESILVEN, na těžbu a zpracování zlata, stříbra a mědi MINERVEN, vápenců CONACAL aj. a dále elektrárny státních firem CADAPE a EDELCA, čínské firmy těžící zlato v koncesi, ruský Rusal v dolech na těžbu a zpracování bauxitu a výrobu aluminia. Nové koncese na těžbu plynu dostaly běloruské firmy, koncesi na těžbu uranu Irán.

Venezuela měla rozvinutý průmysl petrochemický, automobilový (montovny automobilů General Motors, Ford, Toyota, Mitsubishi-Hyundai z dovážených náhradních dílů a komponentů a nákladních aut Volvo, Mack), dále průmysl stavebních hmot, výrobu cementu i chemický průmysl; z odvětví lehkého průmyslu pak průmysl potravinářský, zpracovatelský a farmaceutický. Tyto firmy, stejně jako tradiční průmyslová odvětví (jako průmysl textilní, kožedělný, plastikářský a sklářský), jsou v útlumu nebo zavírají. Všechna tato odvětví průmyslové výroby jsou postižena akutním nedostatkem deviz potřebných pro dovozy komponentů a náhradních dílů do montoven, rehabilitaci produkčního parku a nedostatkem nových investic.

Nejdůležitějším odvětvím venezuelského hospodářství je **ropný průmysl**, který je od r. 1975 v rukou státní společnosti Petróleos de Venezuela (PDVSA). Firma PDVSA v posledních letech financuje většinu státních sociálních programů a příjmy z ropy kryjí i venezuelské finanční dary poukazované do zahraničí.

Venezuela má v současnosti největší zásoby extratěžké ropy na světě (ověřené zásoby se v r. 2009 odhadovaly na 315 mld. barelů). Její denní těžební kapacita je 3,2 mld. barelů, avšak udržuje denní těžbu na průměrné úrovni kolem 3 mil. barelů denně, v r. 2009 byla denní produkce 2,3 mil. barelů, stejně jako v r. 2010.

V roce 2011 se zvýšila na těžbu 2,95 mil. barelů denně, alespoň podle statistik firmy PDVSA. Ta však už v roce 2010 tvrdila, že denně těží 3,1 mil. barelů. Až speciálně najatá anglická nezávislá společnost vypočítala konečnou denní produkci za rok 2010, a to již výše zmíněných 2,3 mil. barelů. Proto údaj z roku 2011 od státní firmy PDVSA je do jisté míry nevěrohodný. Podle údajů Ministerstva pro těžbu ropy byla denní produkce r. 2013 2,8 mil. barelů.

Venezuela má 2 600 aktivních nalezišť, 31 000 vrtů, z toho aktivních 18 000 a produkční kapacitu surové ropy 3,56 mil. barelů denně. Otevírány jsou stále nové vrty: v oblasti zvané pruh Boyacá (6 těžebních lokalit), Junín (10) Ayacucho (7) a Carabobo (4). Udělování licencí je pro vládu politickým nátlakovým nástrojem.

Nejvýznamnější těžební oblasti ropy a zemního plynu:

- Východní pánev. Oblast Orinockého pásu (Faja de Orinoco) – z produkční kapacity ropy 1 700 tisíc barelů denně těžila v této oblasti 530 tisíc barelů denně z několika ložisek, a to prostřednictvím 5 smíšených společností (v nich má většinu PDVSA). Nová ložiska využívají (hl. Junín 6 a Junín 4, Junín

2, Carabobo) firmy ruské, čínské, běloruské, vietnamské. O licence v této oblasti mají zájem i firmy portugalské, španělské, malajsijské, brazilský Petrobras, norské podniky, francouzské, kubánské, americké, chilské, argentinské, uruguayské, britské i ekvádorské a jihoafrické. Pokud jde o plyn – těží se zde 4,9 mil. kubických stop denně.

- Pánev Maracaibo – produkční kapacita ropy 1 699 tisíc barelů denně a plynu 2,1 mil. kubických stop denně. Zde těží PDVSA, ENI, Repsol, Chevron Texaco.
- Pánev Barinas – Apure – produkční kapacita ropy 145 tisíc barelů denně a plynu 10 mil. kubických stop denně.

Největším odběratelem v r. 2010 byla Čína, Indie a USA. Ty se snaží své dovozy diverzifikovat tak, aby se snížila jejich závislost na venezuelské ropě. V r. 2010 odebíraly USA od Venezuely 988 tisíc barelů denně, což představovalo 17 % jejich celkového odběru ropy. V roce 2011 se množství snížilo na 952 tisíc barelů za den. Koncem roku 2011 to bylo ještě o 100 tisíc barelů méně. V r. 2013 vývoz do USA klesl na minimum za posledních 25 let, bylo vyvezeno 796 tisíc barelů denně. Do Indie bylo v témže roce vyvezeno 320 tisíc barelů denně.

Zásoby **zemního plynu** činí 197,4 bilionů kubických metrů, produkce v r. 2013 činila 7,1 bilionů kubických metrů, zvýšení o 1% k předchozímu roku.

Železná ruda je po ropě druhou nejdůležitější surovinou těženou ve Venezuele. Celkové zásoby železné rudy se odhadují na 1,8 mld. tun, těžba činí 17 milionů tun a je soustředěna na jihu státu Bolívar. Tento stát se na národní výrobě oceli podílí 90 % s 3,4 miliony tun ročně.

Důležitým odvětvím je těžba a zpracování bauxitu, produkce primárního hliníku činí 17,6 milionů tun. Ověřené těžitelné zásoby bauxitu dosahují 140 milionů tun, odhadované zásoby 1 670 milionů tun. Těžba bauxitu se začala rozvíjet již v 60. letech ve spolupráci se zahraničními investory, díky nízkým vstupním nákladům patří venezuelská produkce hliníku mezi nejlevnější na světě.

Dále se těží **uhlí, zlato a diamanty**, roční produkce zlata dosahuje výše cca 12 tun a diamantů 141 tis. karátů.

Ověřené a těžitelné zásoby **uhlí** dosahují 528 milionů tun, největší ložiska se nacházejí v západní části země, ve státech Táchira a Zulia. Produkce uhlí dosahuje 8,1 milionů tun a spotřeba 0,1 milionu tun.

Počet podniků průmyslové výroby v zemi soustavně klesá, hlavní příčinou tohoto stavu je politická a právní nejistota vyplývající z procesu změny společenského vlastnictví soukromého na společné. Svoji roli ovšem hrají i další faktory, jako je nízká poptávka, odliv zahraničního kapitálu ze země, stále omezenější přístup k devizám, licenční dovozní restrikce a certifikace dovozů.

Značným tempem se naopak zvyšuje objem průmyslové spolupráce Venezuely s Íránem, Čínou, Ruskem a Běloruskem, zejména v těžebním, ropném a zpracovatelském průmyslu, v nových průmyslových provozech, energetice, výstavbě infrastruktury, ve výrobě nákladních vozů a traktorů apod.

4.4. Stavebnictví

Stavebnictví je jedním z oborů, který se sice dokázal úspěšně rozvíjet v podmínkách ekonomické a politické krize Venezuely v letech 2000–2001, avšak v letech 2003–2004 zaznamenal pokles v důsledku všeobecné stagnace. Stavební činnost byla omezena převážně na výstavbu bytů pro sociálně nejslabší skupiny obyvatelstva. Rok 2006 se vyznačoval stavební konjunkturou vyjádřenou rekordním růstem HDP v tomto odvětví téměř 30 %, nicméně tato konjunktura významněji nepřispěla ke snížení nezaměstnanosti v oboru. V roce 2007 kleslo tempo růstu stavebnictví na 13,3 %.

V r. 2009 a 2010 byly podepsány nové kontrakty na výstavbu sídlišť, která vybudují běloruské firmy. Realizace jde však pomalu, neboť po vyvlastnění cementáren klesla výroba cementu, po paralyzaci železářských kolosů v Orinocké pánvi nejsou armatury apod., takže se stavební materiál musí dovážet z Běloruska. Rok 2011 přinesl změny v podobě programu Velké mise bydlení (oficiální název Gran Mision Vivienda), kdy vláda nechala vybudovat na 150 tisíc nových a finančně dostupných bytů a domů. Plány na rok 2012 prezidenta Cháveze byly vybudovat až 3 miliony nových bytů, hlavně pro sociálně slabší rodiny. Na tyto a i jiné sociální programy hodlá vynaložit až 40 % národního rozpočtu.

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Venezuela má velmi příznivé klimatické podmínky pro rozvoj zemědělské výroby, ve které je v současnosti zaměstnáno necelých 10 % průběžného obyvatelstva. Negativním momentem se stal Zákon o zemědělské půdě z roku 2001, který zpochybnil principy soukromého vlastnictví půdy a s argumentem, že se jedná o nedostatečně obdělávanou a ladem ležící zemědělskou půdu, vytvořil podmínky pro nastartování procesu vyvlastňování půdy soukromých vlastníků. V zájmu tzv. veřejného užitku umožnil tento zákon zahájit proces obsazování zemědělských usedlostí v soukromém vlastnictví bezzemky a hromadné vyvlastňování bez ohledu na ústavu republiky, která má zaručovat nedotknutelnost soukromého vlastnictví. Dochází k zakládání družstev bezzemků, kterým je přidělována za přítomnosti armády násilně odňatá zemědělská půda. Tento proces vyvlastňování odrazuje zahraniční i domácí investory do zemědělství, stejně jako je tomu v jiných odvětvích ekonomiky.

Velkým farmám vláda násilně odebírá půdu, která je dle názoru úřadů nedostatečně využita, a dává ji drobným zemědělcům. Tento proces dle vnitropolitických kritiků snižuje výkonnost farmy, a tím pádem se hlouběji snižuje potravinová produkce země.

K hlavním plodinám patří káva, kakao, kukuřice, rýže, cukrová třtina, a dále pak tropické produkty jako banány, pomeranče, melouny, ananas, papaya a exotické květiny.

V oblasti živočišné výroby je významný chov hovězího a vepřového dobytka a drůbeže, na vnitřním trhu se však objevuje v posledních letech nedostatek masa a masných výrobků, klesá národní produkce a roste dovoz z okolních LA zemí, hlavně z Brazílie. Významný je také rybolov.

Orná půda představuje 4 % z celkové rozlohy země, osevní plocha pouhé 21 %, pastviny pokrývají 12 % plochy, lesy a pralesy 34 %, ostatní půda představuje 41 %.

Plánované investiční projekty do zemědělství spočívají ve financování především z Hospodářského a sociálního fondu rozvoje země (FONDESPA) nově zakládaných kooperativ zaměstnanců v odvětví cukrovarnictví (s původně českou technologií dodávanou v minulosti na Kubu) Complejo E. Zamora a Rio Cojedes, dále zavlažovacího systému El Diluvio a rozvoje strojírenského agroindustriálního sektoru.

4.6. Služby

Vcelku úspěšně se rozvíjejí služby v bankovníctví, finančním sektoru a v pojišťovnictví, ale i zde dochází k transformaci ve prospěch tzv. kooperativ společného užitku, vznikají nová družstva v pojišťovnictví, společné bankovní úvěrové instituce s iránskými, ruskými a čínskými partnery, bilaterální bankovní ústavy s Kubou apod. Začátkem r. 2009 byl zahájen proces znárodnování bank se zahraničním kapitálem (Banco de Venezuela, Banco Industrial de Venezuela aj.), který pokračoval i v r. 2010 (Banco Federal). Rok následující už Chávezova vláda znárodnila 28 % venezuelského bankovního sektoru. Začátkem roku nařídil bankám, že musejí použít nejméně 10 % z nabízených půjček k financování vládních programů na podporu zemědělství. Pokud neuposlechnou, budou znárodněny.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Doprava

Vzhledem k nízkým cenám benzínu v dopravě, které jsou nejnižší na světě (2,1 centu za litr, na mezinárodním trhu je to cca 63,6 centu za litr), zcela jednoznačně převažuje silniční doprava nad dopravou železniční. Silniční doprava je nerovnoměrná a relativně hustá na severu území, téměř neexistující v Amazonii na jihu. Celou zemí probíhá vertikálně transamerická dálnice.

Silniční doprava

Z celkové délky silniční sítě 135.000 km jsou 35.000 km hlavní silniční sítě a 100.000 km silniční sítě zemědělskou. V hlavní silniční sítí jsou vybudovány vozovky s asfaltovaným povrchem v délce 26.000 km, 5.000 km se štěrkovým povrchem a s nepevněným povrchem 3.000 km. V zemědělské silniční

síť je pouze 15.000 km s asfaltovým povrchem, zbývajících cca 85.000 km je s povrchem šterkovým nebo nepevněným. Největší hustota silniční sítě je na severu země, zejména v oblasti hlavního města a střední pobřežní oblasti.

Byly realizovány projekty silniční infrastruktury (především dálniční úseky) ve státech Cojedes, Miranda, Vargas, Táchira, Sucre, Aragua a hlavních zemědělských silnic v zemědělsko chovatelských státech Barinas, Cojedes a Apure.

Železniční doprava

Železniční síť je velmi řídká, železnice jsou v podstatě vybudovány jen v guayanské průmyslové oblasti ve státě Bolívar a určené pro nákladní přepravu surovin. V provozu je také několik kratších, méně významných regionálních úseků ve střední a západní části země, zejména v pobřežní obydlené oblasti.

V rámci plánu národního železničního rozvoje se realizuje výstavba železniční sítě, která bude spojoval hustě obydlené oblasti s produkčními zónami a je plánována na 20 let. Dále se plánují železniční propojení s Kolumbií a Brazílií. Projekty výstavby národní sítě železniční dopravy jsou tvořeny těmito železničními osami:

- centrální systém – Osa Ezequiel Zamora – I. etapa úsek Caracas – Tuy Medio – 41 km – v provozu od října 2006
- II. etapa úsek Puerto Cabello – La Encrucijada – 108,8 km ve výstavbě, dále bude vybudováno propojení trati San Juan de los Morros – Calabozo – Cabrita
- středozápadní systém – Osa Simón Bolívar – úsek Acarigua – Turén 46 km a úsek Puerto Cabello – Barquisimeto – 240 km v rekonstrukci
- Osa Parque Recreacional – El Encanto – úsek Los Teques – Parque El Encanto – 7 km v rekonstrukci – pro rekreační využití
- Osa Puerto Bolívar – Sabana de Mendoza – úsek Puerto Bolívar – Maracaibo – Ciudad Ojeda – Sabana de Mendoza – 210 km ve výstavbě, včetně mostu železničního a silničního přes jezero Maracaibo (most Nigale)
- Osa Ciudad Guayana – Manicuaire – úsek Puerto Ordaz – Maturín – Puerto de Aguas Profundas (Manicuaire) – 320 km včetně mostu přes Orinoko (most Orinoquia)

Letecká doprava

Velmi rozšířená je letecká doprava, v zemi je více než 400 letišť, ne všechna mají zpevněnou přistávací plochu. S pevnou přistávací dráhou je v provozu 60 letišť, z toho 11 pro mezinárodní leteckou přepravu. V zemi je přes 30 národních a mezinárodních leteckých linek, národní linky jsou obsluhovány společnostmi AEROEJECUTIVOS, AEROPOSTAL, AEROTUY, AIR VENEZUELA, ASERCA, AVENSA/ SERVIVENSA, AVIOR, CONVIASA (Consortio Venezolano de la Industria Aeronáutica y Servicios Aéreos), LAI (Líneas Aéreas Industriales), LASER, RUTACA, SANTA BARBARA a SASCA.

Letecký park je zastaralý a špatně udržovaný.

Nejvýznamnějším letištěm je mezinárodní letiště Maiquetía /Caracas/, další jsou v Maracaibu, Valencii, Puerto Cabello, Barceloně, Coru, Maturínu, Méridě, San Antoniu de Táchira, El Yaque v Porlamaru a v Amazonii Icabar, El Dorado a Puerto Ayacucho.

Lodní doprava

Pro lodní dopravu využívá Venezuela celou řadu námořních a říčních přístavů, nejdůležitější jsou námořní přístavy La Guaira (stát Vargas), Puerto Cabello (stát Carabobo), říční Puerto de Ciudad Bolívar (stát Bolívar), námořní Puerto de Guanta (stát Ánzoategui), Puerto de Guaranao (Paraguaná – stát Falcon), Puerto de la Ceiba (stát Trujillo), Puerto de Maracaibo (stát Zulia), Puerto de Muaco (La Vela de Coro – stát Falcon), Puerto de Sucre (Cumaná – stát Sucre), Puerto Internacional El Guamache (Porlamar – stát Nueva Esparta) a Puerto Pesquero Internacional de Guiria – stát Sucre).

V provozu jsou tři linky trajektu, které spojují La Guairu, Puerto La Cruz a Cumaná s ostrovem Margarita a dále existuje linka spojující Cumaná s Arrayou. Od r. 2002 je v provozu trajekt mezi Venezuelou, Arubou a Curazaem, který je vypravován z přístavu La Vela de Coro (Puerto de Muaco) ve státě Falcon.

Venezuela má dále 38 přístavů spravovaných státní ropnou společností PDVSA, 9 říčních přístavů, 12 přístavů pro přepravu cementu, 16 přístavů pro přepravu ryb a 5 přístavů určených pro osobní přepravu. Venezuela vlastní obchodní flotilu o celkovém výtlaku 1 200 TPM, z toho 2/3 představují ropné tankery.

Městská doprava

V Caracasu, v Los Teques, ve Valencii a v Maracaibu je vybudováno metro, v příměstské a městské zóně Méridy hromadná trolejbusová doprava. Ve výstavbě je systém hromadné povrchové přepravy v Barquisimetu. Na technickém vybavení metra v Maracaibu se výrazně podílel český dodavatel vlakových souprav Siemens s.r.o. Praha a výrobce železničních kolejnic, firma Třinecké železářny, Třinec.

Telekomunikace

Plánování, řízení, dohled a regulaci v oblasti telekomunikačních služeb provádí Národní telekomunikační komise CONATEL. Radiokomunikační prostor je regulován státem a pro soukromé podniky se stále zužuje.

Telefonní síť je v rukou státní společnosti CANTV (Compañía Nacional de Teléfonos de Venezuela). Všechny privatizační procesy nastartované v r. 2000 formou veřejných soutěží byly pozastaveny a naopak probíhá přeměna soukromého vlastnictví na kolektivní.

Počet uživatelů internetu přesáhl r. 2010 deset miliónů, 95 % obyvatelstva používá mobilní telefony.

Hlavními periodiky s celonárodní cirkulací jsou deníky a týdeníky El Nacional, El Universal, Diario 2001, El Diario de Caracas, El Mundo, La Razón, La Religión, Líder, Meridiano, Quinto Día, Reporte, Tal Cual, Últimas Noticias, Ve, Zeta.

Energetika

Elektrické napětí je 110V/60 Hz.

Venezuela disponuje značným potenciálem využitelné vodní energie. Instalovaná kapacita elektrické energie je 20,6 GW, produkce 23.000 MW (r. 2009) a spotřeba elektrické energie je 17 tis. MW. Hlavní oblastí výroby elektrické energie je oblast státu Bolívar v Orinockém pásu, která zásobuje elektrickou energií 2/3 národní spotřeby. Více než 55 % elektrické energie je vyráběno ve vodních elektrárnách. Venezuela patří mezi země s největší spotřebou elektrické energie v celé Latinské Americe.

I v energetice probíhají procesy znárodnování, první znárodněnou energetickou společností se stala elektrárenská Electricidad de Caracas, kde stát odkoupil přes 80 % podílu amerického majoritního vlastníka AES.

V roce 2009, kdy docházelo ke stále častějším výpadkům elektřiny, rozhodl prezident Chávez zřídit samostatné ministerstvo elektrické energie. Tato agenda dosud spadala pod ministerstvo energetiky a ropného průmyslu. Situace se tím však nevyřešila a výpadky dodávek elektřiny sužují obyvatelstvo až doteď. Vypínání elektřiny se stalo vážným problémem, který omezuje už i tak paralyzovanou průmyslovou výrobu a život běžných občanů. Průměrná doba vypnutí byla v r. 2008 už 3,5 hod., zatímco v r. 2007 1,5 hod.

Důvody špatného zásobení elektřinou jsou různé. Kromě nedostatečné údržby (a tudíž nutných odstávek) stávajících kapacit je jedním z hlavních důvodů postupné znárodnování elektrárenských společností a jejich slučování do jediného státního kolosu Corpoelec (Corporación Eléctrica Nacional), který není schopen efektivně přistoupit k řešení problémů ve výrobě elektřiny a její distribuci.

Nižší výroba elektřiny má negativní dopad na celé hospodářství, výroba se snižuje, včetně nejprůmyslovější oblasti v deltě Orinoka, kde sídlí železářské a hliníkárenské kolosy, které musely odstavit velkou část pecí z důvodu nařízených úspor energie. Opatření zasahují i běžné spotřebitele, neboť je stanoven strop spotřeby, při jehož překročení cena mnohonásobně roste.

Od začátku krize energetického sektoru v letech 2002–2003 vláda bez výsledků hovoří o nutnosti obnovy zdrojů (většina je starších 30 let). Problémy jsou jak ve výrobě, tak v přenosových a distribučních sítích. Např. elektrárna Josefa Camejo při 300 MW instalovaných je schopna dodat jen 90 MW kvůli zastaralým sítím. To se týká rozvodů vysokého i nízkého napětí, z nichž mnohé musejí být odpojovány. Nahromaděné problémy tohoto sektoru mohou vyřešit pouze zásadní strukturální změny.

Jaderná energetika v zemi není, nicméně Venezuela, která jako jediná podpořila íránský jaderný program, vznáší na mezinárodním fóru ústy svého prezidenta Cháveze požadavek na vlastní jaderný program, který hodlá rozvíjet ve spolupráci s Íránem (dostal licence k těžbě venezuelského uranu). V tomto smyslu se také prohlubují vzájemné vztahy s Íránem, kdy Írán byl v r. 2006, 2007 a 2009 druhý největší zahraniční investor ve Venezuele.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Venezuela poskytuje rozvojovou pomoc zejména zemím Střední Ameriky a Karibské oblasti. Kromě přímé finanční či technické podpory různých zemědělských, průmyslových a sociálních programů, dodávají společně Venezuela a Mexiko na základě tzv. Dohody ze San José těmto zemím ropu za preferenční ceny. Aktivita Venezuely v oblasti poskytování rozvojové pomoci se značně rozšířily od r. 2005, po ustavení společného podniku Petrocaribe s karibskými zeměmi a Kubou. Venezuela dodává zemím Střední Ameriky a Karibiku nejen ropu za preferenční ceny, ale poskytuje i dlouhodobé úvěry na její splácení (až 25 let).

Nejtěsnější styky udržuje Venezuela s Kubou, kde otevřela pobočku své banky Banco Industrial de Venezuela pro financování dodávek ropy, dále spolupracuje v energetice v kubánské rafinérii Cienfuegos společným podnikem kubánského CUPETu se státní PDVSou a v celé řadě dalších projektů. Kubánský reexport venezuelské ropy byl potvrzen podpisem dohody o společném venezuelsko-kubánském podniku Petróleos de Venezuela – Cupet, s majoritní účastí 51% Kubu, která umožňuje Kubě volně prodávat jak ve své zemi, tak i mimo ostrov venezuelskou ropu, což představuje odhadem „ekonomickou solidaritu“ Venezuely ve výši cca USD 1 mld. ročně.

Venezuela tradičně poskytuje humanitární pomoc zemím oblasti postiženým přírodními katastrofami, zejména zemím Střední Ameriky a Karibiku (např. pro Haiti po zemětřesení v lednu 2009).

ČR nemá žádné rozpracované ani dokončené projekty hospodářské spolupráce s Venezuelou, ani žádné v dohledné době neplánuje.

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Státní rozpočet 2005 - 2009 (mil. bolívarů fuerte), pozdější data nejsou dostupná

	2005	% HDP	2006	% HDP	2007	% HDP	2008	% HDP	2009	% HDP
Příjmy celkem	83.731	27,5	117.157	29,7	141.333	29,1	166.098	24,9	151.525	21,6
Příjmy z výběru daní	46.395	15,3	61.615	15,6	78.945	16,2	90.706	13,6	94.274	13,5
Příjmy ostatní	37.336	12,3	55.542	14,1	62.387	12,8	75.391	11,3	57.250	8,2
Výdaje celkem	78.793	25,9	117.339	29,8	126.462	26,0	174.132	26,1	187.134	26,7
Běžné výdaje	57.739	19,0	86.575	22,0	95.950	19,7	132.262	19,8	143.752	20,5
Kapitálové výdaje	17.594	5,8	26.346	6,7	28.623	5,9	38.843	5,8	38.186	5,5
Mimořádné rozpočtové výdaje	1.942	0,6	2.522	0,6	1.362	0,3	1.584	0,2	2.221	0,3
Půjčky	1.515	0,5	1.894	0,5	524	0,1	1.441	0,2	2.973	0,4
Primární saldo	13.879	4,6	7.976	2,0	22.273	4,6	735	0,1	- 26.202	- 3,7
Běžné saldo	25.991	8,5	30.581	7,8	45.382	9,3	33.835	5,1	7.772	1,1
Finanční saldo	4.938	1,6	- 181	0,0	14.871	3,1	- 8.034	- 1,2	- 35.609	- 5,1
Financování	4.938	- 1,6	181	0,0	- 14.871	- 3,1	8.034	1,2	35.609	5,1po

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Platební bilance v letech 2009 - 2013, mil. USD

Rok	2009	2010	2011	2012	2013*
Běžný účet	8.561	14.378	27.205	11.016	7.584
Saldo zboží	19.153	27.173	46.161	38.001	27.442
vývozy FOB	57.595	65.786	92.602	97.340	66.881
- ropné	54.201	62.317	88.131	93.569	64.396
- neropné	3.394	3.469	4.471	3.771	2.485
dovozy FOB	- 38.442	- 38.613	-46.441	-59.339	-39.439
Saldo služeb	- 7.617	- 8.857	-10.496	-15.959	-11.870
Saldo výnosů	- 2.652	- 3.379	-7.964	-10.048	-7.204
Saldo zboží, služeb a výnosů	8.884	14.937	27.701	11.994	8.368
Běžné převody	- 323	- 559	-496	-978	-884
Kapitálový a finanční účet	- 14.040	- 18.779	-27.619	-8.829	-7.796
Přímé investice	- 4.939	- 3.794	5.129	756	2.364
- v zahraničí	- 1.834	- 2.390	-173	-2.460	-1.285
- domácí	- 3.105	- 1.404	5.302	3.216	3.649

Portfoliové investice	8.931	3.189	2.471	4.002	-9
Ostatní investice	- 18.032	- 17.983	-35.219	-13.587	-10.151
Chyby opomenutí	- 4.783	- 3.639	-3.618	-3.183	-2.993
Saldo platební bilance	- 10.262	- 8.060	-4.032	-996	-3.305

* I.-III. semestr 2013

Pramen: Banco Central de Venezuela

Devizové rezervy v letech 2009 - 2013 (2. semestr), mil. USD

2009	2010	2011	2012	2013
35.380	30.332	29.892	29.887	21.481

Pramen: BCV

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Vývoj zahraničního zadlužení v letech 2008– 2013 (mil. USD)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový dluh	49.087	63.580	72.959	97.888	115.495	118.766
Obligace směnky	12.836	21.887	26.326	30.715	45.283	47.726
Nástroje měnového trhu	0	0	0	0	0	0
Obchodní úvěry	13.569	11.224	10.455	10.096	9.218	13.833
Půjčky	13.695	17.096	24.332	37.263	38.883	34.919
Měna depozita	88	66	44	59	92	110
Ostatní	8.899	13.307	11.802	19.755	22.019	22.178
Veřejný dluh	35.057	51.359	65.246	85.154	102.325	104.262
Obligace směnky	12.836	21.887	26.326	30.715	45.283	47.726
Nástroje měnového trhu	0	0	0	0	0	0
Obchodní úvěry	4.729	4.198	7.175	3.092	2.465	5.606
Půjčky	11.858	14.952	22.398	35.537	37.343	33.370
Měna depozita	28	32	33	30	14	14
Ostatní	5.606	10.290	9.314	15.780	17.220	17.546
Soukromý dluh	14.030	12.221	7.713	12.734	13.170	14.504
Obligace směnky	0	0	0	0	0	0
Nástroje měnového trhu	0	0	0	0	0	0
Obchodní úvěry	8.840	7.026	3.280	7.004	6.753	8.227
Půjčky	1.837	2.144	1.934	1.726	1.540	1.549

Měna depozita	a	60	34	11	29	78	96
Ostatní		3.293	3.017	2.488	3.975	4.799	4.632

Pramen: Banco Central de Venezuela

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Ve Venezuele platí od r. 2010 nový bankovní zákon, který zbavil centrální banku Banco Central de Venezuela autonomie a banka je nyní řízena vládou. Jak v pojišťovnictví, tak v bankovním sektoru probíhá proces znárodnění a koncentrace do větších státních celků kontrolovaných vládou a finančními skupinami blízkými vládě. V roce 2011 Chvézova vláda znárodnila 28 % bankovního sektoru. Dále prezident bankám nařídil, že musejí použít nejméně 10 % z nabízených půjček k financování vládních programů na podporu zemědělství. Pokud neuposlechnou, budou znárodněny.

Bankovní systém poskytuje všechny standardní bankovní služby, a to jak fyzickým, tak právnickým osobám. Od ledna 2003 zrušila venezuelská vláda konvertibilitu národní měny a zakázala volný prodej i nákup deviz, stejně jako jakékoliv devizové operace přes hranice. V srpnu 2005 byl vydán dekret, který stanoví přísné tresty za porušení zákona o devizovém hospodářství, včetně trestů nepodmíněných na 2–7 let odnětí svobody. Devizové prostředky na dovozy při oficiálním kurzu je možno získat výlučně od státní komise pro přiděl deviz CADIVI (Comisión Administrativa de Divisas) po splnění předepsaných podmínek, zejména po získání certifikátu, že se určitý dovážený výrobek v zemi nevyrábí nebo vyrábí v nedostatečném množství (dále viz bod 6.4.).

Nejvýznamnější banky

Banco Provincial (největší s participací španělského kapitálu), Banesco, Banco Unión, Banco de Venezuela, Banco Mercantil, Banco Industrial de Venezuela, Banco Exterior-Banco Universal, Banco de Occidente, Bancoex (Banco de Comercio Exterior), Banco del Orinoco, Banco del Caribe, Banco de Venezuela, Banco Federal.

Nejvýznamnější pojišťovny

Seguros Alianza, Seguros Caracas, Seguros Bancentro, Seguros Orinoco, Seguros Sud América, Seguros Venezuela, Seguros Horizonte, Seguros Los Andes, Seguros Mercantil.

5.5. Daňový systém

Daň ze zisku právnických osob

Současný systém je platný od r. 2005. Maximální výše daně ze zisku právnických osob je stanovena na 50 % pro společnosti s čistým ziskem přes 3 000 daňových jednotek, 22 % pro společnosti se ziskem 2.000–3.000 daňových jednotek a 15 % pro společnosti se ziskem do 2.000 jednotek (daňová jednotka - Unidad Tributari - je zákonem stanovená a od února 2010 činí 65 BsF).

Kromě obecné daně je společnost povinna odvádět městu, ve kterém sídlí, tzv. impuesto municipal. Daň je založena na hrubém zisku společnosti v místě sídla a její výše je 0,5–10 %, v závislosti na druhu podnikání.

Zdanění firem podnikajících v ropném průmyslu podléhá jinému režimu. Těžební daň je poplatek, který platí společnost z hodnoty vytěžené ropy. Její výše je 67,7 %. Daň z rafinace, zpracování a spotřeby stanovuje ministerstvo energetiky na základě hodnoty exportu a je jí zatíženo zboží spotřebované v místě. Některé typy společností požívají daňové úlevy; neziskové organizace, sociálně prospěšné instituce a penzijní fondy jsou od daně osvobozeny. Investice v některých odvětvích mají daňové zvýhodnění.

Daň z příjmu fyzických osob

Maximální výše této daně je 34 % (při ročním příjmu přes 6.000 daňových jednotek), minimum je 6 % (při příjmu 1.000–1.500 daňových jednotek). Trvale bydlící (rezidenti - pobyt více než 180 dní) podléhají stejnému režimu jako místní občané, nerezidenti (do 180 dní) platí plošně daň 34 %. Některé příjmy jsou od této daně osvobozeny, např. úroky z úspor, pojistné, důchody.

Daň z kapitálových zisků

Dle daňové reformy z roku 1994 podléhají veškeré transakce na kapitálovém trhu zdanění ve výši 1 % z každého obchodu. Transakce provedené mimo kapitálový trh podléhají jinému zdanění, soukromá osoba platí 3 %, rezidentní společnost 5 % a nerezidentní zahraniční firma 50 %.

Daň z přidané hodnoty – Impuesto al Valor Agregado (IVA)

Byla zavedena v roce 1999 ve výši 15,5 %. Od její platby jsou osvobozeny dočasné dovozy určené k reexportu či dalšímu zpracování definované celními předpisy, bankovní a pojišťovací transakce, dovozy přes svobodné přístavy a zóny a zboží zkompletované v těchto zónách.

V roce 2002 byla DPH zvýšena na 16,5 %, poté v r. 2005 snížena na 14 %. Od března 2007 byla snížena na 11 % a od července 2007 na 9 %. V důsledku krize a nedostatku disponibilních zdrojů vlády byla v dubnu 2009 opět zvýšena na 12 %.

V r. 2002 byla zavedena daň z bankovních operací ve výši 0,75 %.

Od ledna 2008 je v platnosti daň z veškerých finančních transakcí fyzických i právnických osob ve výši 1,5 %.

Připravuje se nová dodatečná daň z tzv. neočekávaných zisků (impuesto de las ganancias súbitas), která se bude v reakci na cenové výkyvy ropy na světových trzích, vypočítávat z dosažených vyšších exportních cen především zahraničních ropných a těžebních společností.

Očekávají se další nová daňová zatížení, jejichž účelem bude kompenzovat mj. snížení DPH a posílit příjmovou stránku centrálního rozpočtu.

Dohody o zamezení dvojímu zdanění

V rámci zemí EU Venezuela podepsala tyto dohody s Itálií, Francií, Holandskem, Německem, Belgií, Velkou Británií, Portugalskem, Švédskem i Českou republikou.

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní balance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Obchodní balance 2009 - 2013 (bil. USD)

rok	2009	2010	2011	2012	2013*
Export	57.595	65.786	92.60	97.340	68.570
Import	41.965	42.201	46.40	59.339	52.998
Obrat	99.560	107.987	139.00	156.679	121.568
Saldo	15.630	23.585	46.20	38.001	15.572

* I. - III. Semestr 2013

Pramen: BCV

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

V roce 2009 byly na prvním místě ve vývozu do Venezuely USA (28,8%), dále Kolumbie (11,8 %), Čína (8,6 %) a Brazílie (8,4 %). Ze států EU patří k nejvýznamnějším vývozcům Německo (3,3 %), Itálie (2,6 %) a Španělsko (2,0 %).

Největšími dovozci byly USA (37,8 %), Čína (5,8 %), Singapur (4,9 %) a Kuba (4,3).

6.3. Komoditní struktura

Hlavními komoditami jsou ve vývozu, kromě dominantní ropy a ropných derivátů, bauxit a hliník, nerosty, chemikálie a zemědělské výrobky. V dovozu to jsou zemědělské výrobky, suroviny, stroje a zařízení, dopravní prostředky a stavební materiál.

6.4. Dovozní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Obchod s Venezuelou je komplikován četnými administrativními překážkami. Lhůty přidělení deviz místním dovozci se liší podle druhu zboží, pohybují se mezi 6-ti měsíci až jedním rokem.

Vývoz z Venezuely je realizován registrovanými exportními firmami nebo přímo národním výrobcem.

V platebním styku je doporučenou formou neodvolatelný dokumentární akreditiv. Dovozní licence v případě dovozu zbraní vydává Dirección Nacional de Armas y Explosivos, Ministerio de Defensa a Ministerio de Relaciones Exteriores.

Doklady vyžadované při dovozu do Venezuely:

- Celní prohlášení (informace o původu zboží, váha, hodnota)
- Faktura
- Přepravní dokumenty
- Podle druhu zboží příslušné potvrzení
 - o kvalitě (vybrané druhy podle nařízení Consejo Venezolano de Normas Industriales)
 - sanitární (potravin, nápoje, léky, kosmetika)
 - fytosanitární (rostlinné výrobky)
- Dovozní licence, pokud je předepsána

Jelikož vyřízení celních dokladů může být s ohledem na místní podmínky složité, je vhodné zajistit tento proces prostřednictvím specializovaných firem (tzv. consignatarios).

V zemi je v platnosti devizový přidělový systém, řízený státní komisí CADIVI (Comisión Administrativa de Divisas), bez kterého nelze realizovat žádné dovozy do země. Proces přidělu deviz upravuje také rezoluce č. 195 bývalého Ministerstva lehkého průmyslu a obchodu (MILCO) z 5. 12. 2006, která zahrnuje cca 3 600 celních položek do seznamu tzv. prioritního zboží, což znamená, že dovozci, kteří chtějí dovézt ze zahraničí zboží, které se v tomto seznamu nenachází, musejí předložit tzv. Certificado No Producción nebo Certificado Insuficiencia Producción a splnit následující dovozní devizové formality:

- předložit veškeré solvence, tzn. solvenci o zaplacení sociálního pojištění platné ke konci každého měsíce, dále solvenci INCE o placení vzdělávání učňů s tříměsíční platností, solvenci LPH – Ley de Política Habitacional o půjčkách, stavebních úvěrech, hypotékách aj. s dvouměsíční platností a pracovní solvenci (Laboral) s roční platností
- zaregistrovat se u CADIVI
- zájemce o dovoz si musí ověřit, že předmět dovozu je uveden v seznamu zboží dle rezoluce 195 z 5. 12. 2006 MILCa. V kladném případě předloží na CADIVI žádost o tzv. autorizaci deviz (AD), která mu vydá zmocnění k dovozu
- pokud není produkt v seznamu prioritního zboží, požádá o vydání certifikátu o nevýrobě nebo nedostatečné výrobě v zemi (platný 3 měsíce). Jeho udělení trvá 21 pracovních dnů až 2 měsíce
- jakmile je tento certifikát vystaven, zájemce se obrátí na CADIVI se žádostí o autorizaci deviz (AD) a s přiděleným číslem AD může vystavit objednávku zboží pro dovoz
- na příchod zboží do přístavu ve Venezuele se kalkuluje 30–60 dnů
- na procesu proclení zboží se zúčastní finanční a daňový úřad SENIAT, Guardia Nacional a CADIVI, celní odbavení může trvat několik dní nebo i týdnů či měsíců, podle povahy zboží
- dokumenty o proclení (nacionalizaci) dováženého zboží se předloží bance, aby provedla platbu v USD zahraničními dodavateli při oficiálním kurzu 1 USD = 4,30 VEF. Tento proces však může trvat 8 měsíců až 2 roky, přičemž není možné do té doby vystavovat nové objednávky

6.5. Ochrana domácího trhu

Domácí trh je chráněn vysokými cly v oblastech, které jsou v zemi rozvinuty. Naopak v oblastech, na jejichž rozvoji má stát zájem, jsou nulové celní sazby. V této souvislosti stát podporuje účast domácího průmyslu. Charakteristická je situace např. v automobilovém průmyslu. Zahraniční společnosti (GM, Ford, Renault, Toyota, Volvo, Mack), které měly či dosud mají v zemi montovny, do země dovážejí jednotlivé díly v určitém stupni dokončení, osobní auta, nákladní vozy či autobusy kompletují ve Venezuele a tímto způsobem jsou osvobozeny od cel; v důsledku aplikace devizového přidělového systému se však dovozy potřebných komponentů a náhradních dílů značně komplikují.

6.6. Zóny volného obchodu

Zákon o zónách volného obchodu zajišťuje výjimku z většiny exportních a importních poplatků a nabízí firmám se zahraničním vlastníkem stejné investiční podmínky jako společnostem místním.

Zónami volného obchodu jsou:

- Zóna Franca Industrial de Paraguaná (průmyslová volná zóna na poloostrově Paraguaná)
- Puerto Libre de Margarita (svobodný přístav Margarita, obchodní zóna)
- Puerto La Guaira (omezeno na dovoz vybavení, zařízení a součástky pro opravu a údržbu lodí a na dovoz ryb z mezinárodních vod určených na export)
- Zóna Franca de San Francisco – vznikla v roce 1997 a je soukromá. Projekt počítá s kapacitami pro 240 firem a očekává se vytvoření 10 000 přímých pracovních míst a 50 000 míst nepřímých

Byly zahájeny přípravy na otevření dalších volných zón, a to:

- Zóna Franca Industrial, Comercial y de Servicios Cristóbal Colón ve státě Falcón

-
- Zóna Franca de Táchira – ve státě Táchira blízko kolumbijských hranic
 - Zóna Franca Internacional del Zulia – jižně od Maracaiba ve státě Zulia
 - Zóna Franca Industrial de Guayana – ve státě Bolívar
 - Zonas Francas Integrales de Cumaná, Carúpano y Güiria – ve státě Sucre

Firma se zájmem etablovat se v některé volné zóně musí požádat příslušnou společnost, která tuto zónu spravuje, o žádosti rozhodne správní rada. Vstupní podmínky jsou v každé zóně jiné.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

- Dohoda o vzájemné podpoře a ochraně investic - podepsána v Caracasu dne 27. 4. 1995, v platnost vstoupila 23. 7. 1996
- Dohoda o zamezení dvojího zdanění - podepsána v Praze dne 25. 4. 1996, v platnost vstoupila 12. 11. 1997.

7.2. Balance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Balance vzájemné obchodní výměny ČR / Venezuela 2009 - 2013 (tis. USD)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Vývoz	15.215	30.363	27.956	20.881	13.317
Dovoz	1.248	3.259	6.491	1.646	873
Obrat	16.463	33.622	34.447	22.527	14.190
Saldo	13.966	27.104	21.465	19.235	12.444

Pramen: ČSÚ

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Směr obchodu :	Vývoz
Období :	1.1.2013 – 31.12.2013

Kód zboží	Název zboží	USD tis.
744	Zařízení manipulační mechanická a díly k nim jn.	2388
716	Stroje točivé elektrické a jejich díly jn.	1569
581	Trubky, potrubí a hadice z hmot plastických	1110
871	Přístroje a zařízení optické jn.	992
894	Kočárky dětské, hračky, hry a potřeby sportovní	865
772	Přístr. elek. ke spínání ap. obvodů elek., podpory aj.	750
699	Výrobky z kovů základních jn.	607
641	Papír a lepenka	587
582	Pláty, desky, blány, fólie a pásy z hmot plastických	518
678	Dráty železné nebo ocelové	404
541	Léčiva, vyr. farmaceut. (ne antibiotika, hormony ap.)	381
782	Vozidla motorová k dopravě zboží, pro účely speciální	373
723	Stroje, zařiz. pro stavebnictví, stavební inženýrství	342
874	Přístroje měřicí, kontrolní, analyzační, řídicí jn.	314
663	Výrobky z nerostů jn.	306

598	Výrobky chemické různé jn.	201
523	Soli kovové, peroxosoli kyselin anorganických	200
764	Zař.telekom.,přísl.pro záznam,reprodukcí zvuku,obrazu	146
724	Stroje textilní a kožedělné a jejich díly jn.	143
882	Potřeby fotografické a kinematografické	140
786	Přívěsy, návěsy; vozidla ost. bez pohonu mechanického	111
665	Zboží skleněné	94
728	Stroje, zaříz. ost. pro určitá odvětví průmyslu, díly	77
813	Výrobky techniky osvětlovací jn.	70
Celkem 13.317		

Směr obchodu :	Dovoz
Období :	1.1.2013 – 31.12.2013

Kód zboží	Název zboží	USD tis.
512	Alkoholy, fenoly, fenolalkoholy a jejich deriváty	456
112	Nápoje alkoholické	180
522	Prvky, kysličníky anorganické chemické, soli halové	62
831	Potřeby cestovní (kufry, aktovky, kabelky, vaky aj.)	47
712	Turbíny na páru z vody a jiných látek a díly jn.	20
057	Ovoce a ořechy (ne olejnaté) čerstvé, sušené	19
894	Kočárky dětské, hračky, hry a potřeby sportovní	16
658	Výrobky hotové z materiálů textilních jn.	9
764	Zař.telekom.,přísl.pro záznam,reprodukcí zvuku,obrazu	7
748	Hřídele, klíky převodové, tělesa ložisková, spojky ap	5
Celkem 873		

Pramen: ČSÚ

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Venezuela je v současné době uzavřenou ekonomikou, která klade vývozcům i investorům mimořádné překážky. Proto je v současné ekonomické situaci obzvlášť těžké i riskantní proniknout na venezuelský trh. Jakmile se však toto prostředí změní, naskytou se velké příležitosti pro zahraniční podnikatele, protože půjde o trh všestranně vyhledávaný.

Kromě produktů, které v posledním období českému exportu dominovaly, a které na místním trhu prokázaly konkurenceschopnost (osobní auta Škoda, umělá střevo a obaly pro potravinářský průmysl, sušené mléko a syrovátka, žáruvzdorné stavební a keramické materiály, cigaretový papír, broušené a užitkové sklo), by se mohly výrazněji prosadit i další tradiční české výrobky, v minulém období do Venezuely již dodávané (stroje a strojní zařízení pro metalurgický, kožedělný, textilní a potravinářský zpracovatelský průmysl, strojírenskou výrobu a těžební a dobývací stroje, důlní mechanismy, obráběcí stroje, linky na chov a porážku drůbeže aj.).

Dobré perspektivy pro přímý prodej by měla nová letadla LET, kterých je nyní v provozu ve Venezuele 36 ks (tyto stroje však byly dodány do země použité, převážně z Ukrajiny, a jsou v provozu bez certifikace výrobce, bez generální revize a oprav, a tedy bez technické záruky, zato ale s koncesí INACu, přestože je výrobce mnohdy eviduje jako vyřazené). Podaří-li se prosadit u INACu (Instituto Nacional de Aviación Civil) podmínku certifikace výrobcem, jsou perspektivy jejich odbytu nadějně.

Jsou možné dodávky do ropného a petrochemického průmyslu, zejména bezešvé trubky na ropu a plyn, ocelové lahve na plyn, těžební stroje a důlní mechanismy pro různé projekty v Orinockém pásu, dále nářadí a nástroje pro různá průmyslová odvětví, čerpadla, zakladače, přístavní vykladače a transportní zařízení pro povrchové doly na uhlí a železnou rudu, chemikálie pro důlní, plastikařský a textilní průmysl, zemědělské závlahové systémy, stroje pro zpracování zemědělských produktů, obalové materiály a potravinářské baličky aj.

Potenciál existuje také pro export ocelářských a železářských polotovarů, které ještě před několika lety představovaly významnou exportní položku ČR. Prostor je v kategorii hotových výrobků potravinářského průmyslu (sušené mléko, potravinářské speciality, masné a uzenářské výrobky, cukr, pšeničná mouka, těstoviny, luštěniny aj.), zejména s ohledem na již chronické nedostatky v zásobování místního trhu základními potravinami.

Určité signály naznačují, že by se mohly uplatnit i některé dodavatelské firmy oboru výroby a distribuce elektrické energie a dopravní infrastruktury (viz v r. 2006 realizované dodávky vagónů a kolejnic pro metro v Maracaibu přes zahraničního finálního dodavatele firmu Siemens, rekonstrukce tepelných a vodních elektráren, participace při geologickém průzkumu a znovuotevření těžby uhlí ve státech Táchira a Zulia a další). Zájem o dovoz zboží z České republiky je však nesnadné úspěšně realizovat. Důvodem je přidělový devizový režim (a platební neschopnost dovozců) a nulové záruky soukromého vlastnictví a návratnosti investic.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

V 90. letech byla posledním významnějším subjektem pro umístění českého vývozu do Venezuely místní kancelář Strojimport a.s., jejíž prostřednictvím byly realizovány dodávky kovoobráběcích strojů a některé výrobky ze železa a oceli. Strojimport si prostřednictvím své afilace počínal ve Venezuele aktivně, v roce 1998 však došlo k útlumu a omezení obchodních aktivit. Kancelář v roce 1999 skončila svoji činnost a vstoupila do likvidace.

Nejsou zaregistrovány žádné joint venture ve vzájemném obchodě a ani jiné formy ekonomické spolupráce.

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Vzhledem k tomu, že ZÚ Brasília je nerezidentním ZÚ, poptávky ze strany venezuelských subjektů po českém zboží jsou velmi ojedinělé.

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR neposkytuje Venezuele rozvojovou pomoc.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Jak venezuelské, tak české statistiky nevykazují žádné údaje o vzájemné obchodní výměně v oblasti služeb. Venezuelská centrální banka, ani žádná jiná instituce tuto databázi nevede.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Ve Venezuele není zákaz zaměstnávání cizinců, podle zákona je však nutno dodržovat poměr jednoho zahraničního pracovníka na 10 místních zaměstnanců. Pracovní poměr je upraven Zákoníkem práce, který stanoví veškerá práva a povinnosti pracovníků ve vztahu k zaměstnavateli a je ve volnosti výkladu velmi komplikovaný. Při uzavírání pracovního poměru se doporučuje využít služeb advokátních kanceláří specializovaných na zaměstnanecké právo. Cizinci mají stejná práva vyplývající z pracovního poměru jako místní zaměstnanci.

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Možnosti výběru distribučních kanálů nejsou omezené, možné jsou všechny formy od obchodních zástupců po přímý prodej konečnému uživateli. Pro provozování obchodní činnosti při dovozu není potřeba zvláštní oprávnění, mimo povinné registrace u daňového úřadu a na CADIVI. Poměrně důležitým faktorem je zvyk venezuelských společností nakupovat zboží přímo u výrobce, namísto využívání místních zprostředkovatelů.

Služeb obchodních zástupců je vhodné využít u produktů jednoduchých s minimálními nároky na poprodejní služby. Zástupce si za uzavření obchodu účtuje obvyklou provizi, jejíž výše se pohybuje mezi 5 – 25 %, a to podle povahy zboží a služeb a také času potřebného k zajištění obchodu. Nízká procenta provize se vyplácí obvykle u objemově velkých dodávek zboží investičního charakteru, vyšší procenta pak u zboží kusového, převážně spotřebního a luxusního, jehož dovoz do země se však stále omezuje. Venezuelské firmy nevtahují požadavky zahraničních dodavatelů na minimální roční odběry nebo minimální roční prodeje. Doporučuje se uzavírat všechny dohody a smlouvy v písemné formě, u investičního zboží se zástavním právem – reserva de dominio. Obvyklá je také forma prodeje strojů a investičního zboží na protiúčet.

České průmyslové výrobky mají ještě z dob minulého působení českých subjektů zahraničního obchodu na venezuelském trhu dobré jméno a příznivé reference (traktory Zetor, textilní pletací stroje Uniplet, tryskové stavy, kožedělné a obuvnické stroje Svit a Strojovnit, obráběcí stroje TOS, MAS, Škoda Plzeň, rypadla Unex, nářadí Narex, pneumatiky Mitas, motocykly JAWA a dále broušené sklo Bohemia Crystal, bižuterie Jablonex a Preciosa, kuchyňské a stolní nádobí Karlovarský porcelán, klobouky Tonak, brusiva Carborundum Electrite, aj.).

Řada nových konkurenčních výrobků se na trhu začala objevovat z nedávno otevřených nových montoven zahraničních společností (např. íránské traktory Venirán a íránská osobní auta, čínská osobní auta a výpočetní technika, argentinské zemědělské a potravinářské stroje a hotové výrobky, mlékárny, výrobní krmných směsí, jatka a hotové produkty – sušené mléko, masné výrobky, drůbež aj.).

Při prezentaci českého zboží a služeb na venezuelském trhu jsou v nejhojnější míře využívány tradiční distribuční a prodejní kanály, reprezentované hlavně bývalými tradičními zástupci tehdejších českých podniků zahraničního obchodu. Místní síť obchodních zástupců českých firem je však nedostatečná co do počtu, úrovně, intenzity a zájmu o zpracování trhu, neodpovídá potřebám a možnostem českých výrobců a exportérů a je, až na některé výjimky, nepříteli kvalitní. Koncentruje se nejen na české výrobky, ale i na výrobky konkurenční.

Prodej českých výrobků na venezuelském trhu je zásadní měrou ovlivněn současnou politickou a ekonomickou situací a devizovou politikou země (politická a právní nejistota a z toho vyplývající ekonomické následky, přiděly deviz od CADIVI na dovozy, zdlouhavé a komplikované vyřizování dovozních povolení, certifikace a licencování dovozů, byrokracie při zahraničně obchodních operacích a odbavování zásilek aj.).

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Ve Venezuele není zákaz zaměstnávání cizinců, podle zákona je však nutno dodržovat poměr jednoho zahraničního pracovníka na 10 místních sil. Pracovní poměr je upraven Zákoníkem práce, který stanoví veškerá práva a povinnosti pracovníků ve vztahu k zaměstnavateli a je ve volnosti výkladu velmi komplikovaný. Při uzavírání pracovního poměru jak s cizinci, tak místními silami se doporučuje využít služeb personálních agentur a advokátních kanceláří specializovaných na zaměstnanecké právo. Cizinci i místní síly mají stejná práva vyplývající z pracovního poměru.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Firmy, které hodlají vstoupit na venezuelský trh, se neobejdou bez služeb místní právnícké či jiné specializované firmy, která důkladně zná domácí prostředí a je schopna zajistit základní informace v otázkách pracovního práva, daňových zákonů, pořízení nemovitostí, uzavření smlouvy s obchodním zástupcem až po kupní smlouvy na zboží i služby. Venezuelské zákony nepatří mezi jednoduché, regulované oblasti nejsou upraveny jen v zákonech, ale také v mnoha prezidentských dekretech a dalších pramenech. Je proto vhodné maximálně využívat znalostí a zkušeností místních specializovaných firem.

Základní podmínkou pro založení společného podniku či zakoupení podílu (max. možno vlastnit 49 %) v podniku existujícím je registrace u SIEXu (Superintendencia de las Inversiones Extranjeras). Zákon nestanoví žádné limity u dividend, reinvestic nebo repatriace zisku, kromě běžné minimální daně, avšak realita je taková, že od r. 2006 nebyly zahraničním firmám žádné dividendy převedeny. Registrace je nutná také u licencí.

Joint venture a pobočky mateřské společnosti mají stejné postavení jako venezuelské firmy. Podíly jsou podmíněny majoritou pro venezuelskou stranu, tedy min. 51 %. Omezení podílů se týká i neživnostenského podnikání (advokáti, architekti, zdravotnické služby – tyto profese spadají do zákona o profesích). Podnik se musí nejprve zaregistrovat ve venezuelském obchodním rejstříku (Registro Mercantil) podáním žádosti o registraci. Musí být sepsány stanovy společnosti s uvedením jména a sídla firmy, předmětu podnikání, výše základního kapitálu a jména a sídla majitele firmy. Po registraci je nutné požádat o přidělení registračního čísla plátce daně z příjmu (tzv. RIF a NIT) na Ministerstvu financí – daňovém úřadu SENIATu. U obchodního rejstříku si firma vyzvedne účetní knihy a otevře bankovní konto. U společností, jejichž předmět podnikání podléhá zvláštním zákonům, je nutná ještě registrace u dalších institucí, bankovníctví spadá pod bankovní dohled a kontrolu SUDEBAN (Superintendencia Bancaria), pojišťovny se registrují u Superintendencia de Seguros, firmy podnikající v petrochemickém průmyslu vyžadují registraci u Ministerstva energetiky a ropy a společnosti v oblasti cestovního ruchu u Corpoturismo atd.

Při zakládání pobočky zahraničním investorem je k registraci třeba kopie rozhodnutí představenstva společnosti o zřízení pobočky, údaje o kapitálu, stanovách a specifických zákonech platných v zemi původu společnosti. Všechny tyto dokumenty musí být přeloženy autorizovaným překladatelem a úředně ověřeny.

Teoreticky (není právní jistota vlastnictví) nejrozšířenější právní formy soukromých společností:

- Sociedad Anónima (S.A.) nebo Compañía Anónima (C.A.) – obdoba naší akciové společnosti
- Sociedad Anónima de Capital Abierto (S.A.C.A.) – akciová společnost, kapitál je nižší než hodnota zapsaná ve stanovách a zakladatelské smlouvě, což umožňuje představenstvu upisovat další akcie až do dosažení této hodnoty bez nutnosti schvalování valnou hromadou
- Sociedad Anónima Inscrita de Capital Abierto (S.A.I.C.A.)
- Sociedad en Comandita por Acciones – komanditní společnost na akcie
- Empresa Conjunta – Joint Venture – nemá právní subjektivitu, nejedná se o právnickou osobu, podnikatel se s jinou osobou nebo osobami podílí na ziscích či ztrátách podle dohody. Postupy a formality, které Obchodní zákoník ukládá ostatním formám společnosti, se na joint venture nevztahují
- Consorcio – sdružení podnikatelů, kteří ustanovují jednotné vedení a pravidla za účelem dokončení projektu nebo dosažení jiného společenského cíle, nezávislost a právní subjektivita jednotlivých společností zůstává zachována
- Entidades de Inversión Colectiva – mohou nabývat kterékoliv dříve uvedené formy, příp. fungovat jako svěřenecké fondy, založení by mělo probíhat pomocí veřejného úpisu akcií

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Jsou dostupné všechny formy propagace v hromadných sdělovacích prostředcích a v reklamě, jsou však finančně náročné. V zemi jsou využívány všechny formy marketingu (slosovací soutěže, systém slev a výprodejních akcí apod.)

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Pro řešení obchodních sporů ve Venezuele je povinnost použít služeb místních advokátních kanceláří pro další arbitrážní nebo soudní řízení. Je možnost urovnání sporu formou smírního jednání. Nedoporučuje se postupovat samostatně bez služeb odborné advokátní společnosti, neboť venezuelská obchodní legislativa je velmi komplikovaná.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

V zemi je v platnosti Zákon o soutěžích (Ley de Licitaciones), který umožňuje participovat ve veřejných soutěžích jak národním, tak mezinárodním společnostem. Výsledky soutěže a následné kontraktace musí být avizovány Národní kontraktační službě (Servicio Nacional de Contrataciones) zřízené u Ministerstva obchodu. Jedním z hlavních problémů, podle zprávy Transparency International, je však značné množství výjimek tohoto zákona, které umožňují přímé nákupy. Dle TI se takto přímými nákupy realizuje cca 95 % všech kontraktů, zatímco pouhých 5 % konkurzem. Neočekává se, že by v budoucnu došlo k nějakým konstruktivním zásahům ze strany vlády.

Na veřejné zakázky mohou být vypisovány veřejné národní nebo mezinárodní soutěže, v závislosti na odvětví národního hospodářství, pro které jsou určeny. Obvyklá a v současnosti převládající je však forma přímých nákupů strojů a zařízení pro celá průmyslová odvětví, a to na základě politického rozhodnutí prezidenta Cháveze (viz uzavřené rámcové dohody Venezuely s Íránem, Čínou, Běloruskem, Ruskem, Argentinou aj.).

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Obecně nepříznivá situace v politické a ekonomické oblasti ve Venezuele se logicky promítá i do sociální oblasti, včetně osobních projevů venezuelských občanů a obchodních partnerů. Je patrný určitý posun v jejich přístupu k obchodním partnerům, především dříve nepříliš typická obezřetnost při nově navazovaných kontaktech, nebývale vysoká nedůvěra a opatrnost. V některých případech se mohou projevit následky určité šikany, která venezuelské firmě snižuje platební schopnost, nejčastěji při náhlém odejmutí dovozních licencí nebo nepřidělení devizových prostředků na dovozy.

Nepochybným rizikem je nízká platební morálka, dále vysoká kriminalita ve velkých městech a v jejich okolí a zejména politická nejistota, která nedává podnikatelským subjektům žádné legislativní záruky pro jejich podnikání. Investice do Venezuely jsou velkým rizikem, stejně jako zajištění jejich návratnosti, repatriace zisků, dividend apod. v důsledku stále se prohlubujícího nedostatku deviz. Vláda prosazuje politiku dovozu technologií, které musí zůstat v zemi. Z toho vyplývají rizika zajištění plateb takovýchto dodávek.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

Venezuela má širokou legislativu k ochraně práv duševního vlastnictví, zejména práv autorských a práv průmyslového vlastnictví (jejich uplatňování v praxi je však problematické). Zákony a mezinárodní dohody, které oblasti ochrany duševního vlastnictví upravují, jsou zakotveny v následující legislativě:

- Rozhodnutí č. 344 o průmyslovém vlastnictví Dohody z Cartageny (1993)
- Rezoluce o Rozhodnutí č. 313 této Dohody z Cartageny
- Rozhodnutí č. 345 cartagenské dohody o společném režimu ochrany práv o rostlinných druzích (1993)

- Rozhodnutí č. 351 Cartagenské dohody o společném režimu autorských práv
- Zákon o průmyslovém vlastnictví (1955) – v revizi
- Zákon o autorských právech (1993)
- Dohoda o aspektech práv duševního vlastnictví související s obchodem (ADPIC) OMC
- Pařížská dohoda o ochraně průmyslového vlastnictví
- Bernská dohoda o ochraně literárních děl
- Univerzální dohoda o autorských právech
- Ženevská dohoda o fonogramech aj.

Ve smyslu těchto zákonů a zákonných rozhodnutí je stanovena ochrana patentů na 20 let a využívá se kritérium ochrany značky. Je možno patentovat farmaceutické a potravinářské produkty, nápoje, biotechnologické procesy, živočišné druhy, rostlinné druhy aj. Správa těchto práv k vlastnictví je regulována autonomní registrační službou průmyslového vlastnictví – SARPI (Servicio Autónomo de Registro de la Propiedad Industrial) u Ministerstva průmyslu a obchodu.

Patenty a vynálezy pokrývají tyto segmenty:

- Oblast technologie – užité modely, průmyslové vzory, průmyslová tajemství
- Oblasti obchodu – ochranné známky, obchodní jména, komerční loga, popis původu

Zákon o ochraně autorských práv patří mezi nejmodernější v Latinské Americe, jelikož reforma z r. 1993 stanovila celou řadu hlubokých změn určených pro ochranu vlastnictví tvůrců. Ve stejném smyslu v r. 1996 Dirección Nacional de Derecho de Autor (Národní správa autorských práv) a Cuerpo Técnico de Policía Judicial (Technický sbor kriminální policie) vytvořily protipirátský útvar na boj proti intelektuálním deliktům (ilegální tisk knih, videí, kinematografických a diskografických děl aj.).

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Vývozu i dovozu jsou kladeny administrativní diskriminační překážky. Neexistuje volný prodej a pohyb deviz a jakékoliv obchodní transakce jsou rizikové a nestandardní.

V platebním styku je nejvýhodnější tam, kde to jednotlivé obchodní případy dovolí, požadovat platbu předem. Nicméně obvyklou a nejpoužívanější formou je dokumentární akreditiv. Doporučuje se vyšší forma platebního zajištění, a to akreditiv neodvolatelný a potvrzený.

Sjednávání platebních podmínek je nutno věnovat mimořádnou pozornost, neboť platební morálka místních firem, mj. i v souvislosti s celkovou politickou a ekonomickou situací, není vysoká. Je třeba zachovávat nejvyšší opatrnost při všech finančních operacích a volit pokud možno nejkonzervativnější metody plateb s maximálním zajištěním devizové návratnosti i při opakovaných obchodech. Určitou formou pro zajištění platby je využití bankovních služeb partnerů, které mají ve třetích zemích. Toto se však stává postupně velkým rizikem pro venezuelské firmy, s ohledem na nový devizový zákon, který stanoví dlouholeté nepodmíněné tresty odnětí svobody při porušení tohoto zákona. Přesto však se v r. 2010 asi třetina celkových dovozů do Venezuely realizovala při nákupu devizových prostředků venezuelskými firmami na tzv. paralelním trhu, tj. mimo přidělový režim CADIVI. Dochází ke zhoršování devizového přidělového režimu, vzhledem ke nižším příjmům z vývozu ropy v souvislosti s poklesem těžební výkonnosti ropného průmyslu při současně rostoucích vládních výdajích.

V případě hodnotově vyšších objemů se doporučuje platební podmínka 20–30 % platu předem, na zbytek je pak možno poskytnout úvěr, zajištěný nejlépe bankovní garancí nebo bankovním avalem. Úvěry poskytované na přímé dodávky kusového, např. strojírenského zboží, je třeba zajistit zástavním právem ke zboží až do úplného zaplacení dodávky (tzv. reserva de dominio). Při exportu investičních celků nebo jejich součástí je obvyklá platba předem ve výši 10–15 % ceny kontraktu, na zbytek je obvyklý dodavatelský úvěr.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Venezuela není zemí s tradicí mezinárodních a národních veletrhů a výstav, jsou organizovány pouze některé ojedinělé specializované oborové výstavy v regionálním měřítku. Za nejvýznamnější lze považovat:

- květen: Día de Comercio (Národní kongres obchodníků)
- červen: Día de Industrias (Národní podnikatelský kongres)
- září: Mezinárodní průmyslový veletrh ve Valencii, Mezinárodní veletrh v Puerto Ordaz
- říjen: Mezinárodní veletrh cestovního ruchu

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Podmínky pro vstup zahraničního kapitálu do země nemají otevřeně diskriminační charakter, neposkytují však žádné záruky pro perspektivní a bezpečné působení na venezuelském trhu. Jak již bylo mnohokrát uvedeno v předcházejícím textu, největší hrozbu pro svobodné podnikání a zahraniční investory představuje tzv. Ley Habilitante (Pověřovací zákon – možnost vládnout pomocí dekretů), který dává do rukou prezidenta republiky veškerou moc ve státě potřebnou pro cestu k budování Socializmu 21. století, tj. k přeměně vlastnictví ze soukromého na společné cestou znárodňování průmyslu, zemědělství a všech oborů národní ekonomiky. Budování Socializmu 21. století znamená znárodňování těch odvětví, která stát považuje za strategická, na prvním místě ropný sektor, hutnictví, přístavy, letiště a zemědělské podniky. Na procesu znárodňování, vyvlastňování a obsazování se účastní Guardia Nacional (ozbrojená složka státní moci, odlišná od policie), a to bez předchozího varování vlastníků. Tato tendence zřejmě bude pokračovat bez možnosti obrany vzhledem k tomu, že stát svým zákonem z května 2009 vyloučil obrátit se na mezinárodní arbitráž.

Akce v ropném a elektrárenském sektoru v letech 2006–2007

Zákon o činnosti v ropném průmyslu z r. 2001 definoval rámec pro soukromé společnosti podnikající ve Venezuele a nastartoval posun směrem ke smíšeným podnikům většinově kontrolovaným státní ropnou společností PDVSA, neboť znárodňování v nejvýznamnějším průmyslovém odvětví země – ropném těžebním a zpracovatelském průmyslu – stanoví pro ty nadnárodní společnosti, které dosud Venezuelu neopustily, zákonnou povinnost přeměnit své společnosti na smíšené firmy s majoritním podílem venezuelského státu 60 %, který reprezentuje státní ropná společnost PDVSA.

Začátkem r. 2007 proběhla další etapa konverze strategických asociací v těžbě extra těžké ropy v Orinockém pásu do smíšených společností s majoritní účastí státu pod hlavičkou státní společnosti PDVSA, za obdobných podmínek jako tomu bylo u tzv. operativních dohod. Tato konverze multinacionálních společností byla prakticky dokončena a většina nadnárodních společností akceptovala podmínky konverze.

Tento proces znárodnění postihl v r. 2007 také pět strategických transformačních asociací na těžkou ropu v Orinocké pánvi. PDVSA se stala jejich většinovým vlastníkem (minimálně 60%) v červnu 2007. Přeprava a vnitřní distribuce ropy byla znárodněna v r. 2008, znárodňování maloobchodní sítě dosud probíhá. Pokud jde o postižené evropské podniky, možno říci, že francouzská TOTAL a britská BP dospěly k uspokojivé dohodě s vládou, zatímco italská ENI zpočátku neakceptovala venezuelskou nabídku a obrátila se na mezinárodní arbitráž (stejně jako to učinily ostatní neevropské podniky). Zálžitost byla v únoru 2008 uzavřena přátelskou dohodou, která otevřela cestu dalším italským investicím.

Restrukturalizace elektrárenského sektoru má za cíl soustředit všechny aktivity do jediné firmy CORPOELEC.

Akce započaté v r. 2008 v hutním, cementárenském a finančním sektoru

V dubnu 2008 bylo oznámeno znárodnění tří zahraničních cementáren, což bylo 90 % výroby: mexická CEMEX, švýcarská HOLCIM a francouzská LAFARGE. Tato jediná došla k dohodě: z celkové hodnoty 300 mil. USD bylo stanoveno odškodné ve výši 267 mil. USD a stažení žaloby do konce r. 2008. Ke splnění závazku venezuelského státu však nedošlo a diskuse mezi státem a podnikem začaly znovu.

V červnu 2008 oznámil prezident Chávez koupi Banco de Venezuela (od r. 1996 filiálka španělské skupiny Santander), ke které došlo po dohodě o kompenzaci (1,050 mld. USD) v r. 2009.

Pokud jde o hutní průmysl – Sidor byl renacionalizován v r. 2008 a v r. 2009 došlo k uspokojivé dohodě s argentinskou vládou díky přímé intervenci argentinské vlády.

Akce v ropném průmyslu v r. 2009

Zákon z května 2009 o kontrole ropných produktů, který umožňuje vládě vyvlastnit plně nebo částečně majetek a návazné služby týkající se ropy a ropných produktů, byl aplikován poprvé na podniky v oblasti Maracaiba, kdy bylo vyvlastněno 76 podniků, mezi nimi i evropské (Francie, VB a Itálie). Odškodnění je vypočítáváno na základě účetní hodnoty podniků, nejsou brány v úvahu vedlejší náklady a škody ani ušlý zisk. Vláda se nyní snaží o přátelské řešení.

Sektor potravinářsko-zemědělský a zabírání půdy

Ve jménu potravinové bezpečnosti a kontroly cen základních potravin (rýže) začal v únoru 2009 proces znárodnování části těchto podniků, včetně hlavní soukromé zemědělsko-potravinářské skupiny a multinacionální americké firmy Cargill (a také včetně podniků Polar, které založil Čech Carlos Roubíček). Nicméně, v polovině srpna 2009 vrátila vláda kontrolu vlastníkům. Tato událost dokazuje právní nejistotu podniků i v tomto odvětví.

Byly znárodněny i soukromé distribuční řetězce (Exito, Cada).

Podle zákona o půdě a s odvoláním na agrární reformu (redistribuce půdy) obsadila vláda mnoho pozemků s odůvodněním, že nejsou využívány. Tyto akce jsou nazývány jako „záchranné“, a to i v případech, že nespádají do kategorie latifundií, jejichž obsazení zákon povoluje.

Další strategické sektory, které byly zčásti či plně nacionalizovány v letech 2009–2010

V červnu 2009 schválilo národní shromáždění návrh zákona vedoucího k posílení kontroly státu nad petrochemií, kamenouhelnými doly a nad deriváty fosfátu.

Revoluce již vedla ke znárodnění mnoha odvětví. Hlavní směry Národního plánu ekonomického a sociálního rozvoje na léta 2007–2013 počítají s oslabením soukromého sektoru ve prospěch státních společností, k čemuž napomáhají Zákon o sociálním vlastnictví, Zákon o městských pozemcích nebo Zákon o investicích. Znárodnění filiálek nebo zahraničních účastí se týkají především amerických a evropských podniků. Rostoucí počet mezinárodních arbitrází vede vládu ke snaze zpochybňovat uzavřené dohody, čímž se zvyšuje politické riziko investování v zemi. Ačkoliv zatím byly případy nacionalizace a expropriace řešeny dohodou, rostou obavy, že venezuelský stát může kdykoliv zasáhnout v některém sektoru či podniku, který je v soukromém vlastnictví, což významně snižuje přímé zahraniční investice.

Pobídky pro zahraniční investory neexistují.

Bankovní sektor v roce 2012

Hugo Chávez vyzval banky, aby podporovaly deseti procenty půjček agrikulturní projekty. Pokud nebudou souhlasit, prezident banky znárodní. Půjčky by sice mohly dát šanci drobným zemědělcům, ale na druhou stranu to bude nevýhodné pro banky. Kritici se shodují, že zemědělství škodí hlavně tyto zásahy do hospodářství a trvalé rozdělování farm na menší celky.

Ropný průmysl

Mnoho společností stále podnikajících ve venezuelském ropném průmyslu se obává znárodnění. Tři indické společnosti ONGC Videsh, IndianOil Corporation a Oil India Ltd vlastníci dohromady 18 % ropné společnosti Carabobo – I má silné obavy z možné privatizace. Už teď se zpožďují platby z Venezuely, jsou stížnosti na nespravedlivé placení daní a další bariéry bránící těmto indickým firmám v podnikání. Nejsou to ale tyto firmy samy, strach o budoucnost má většina zahraničních společností.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Od roku 2008 doposud probíhá nástup íránských, čínských, běloruských a ruských investorů, zejména do těžby a zpracování ropy, těžby zlata, aluminia a železné rudy, výroby nákladních automobilů a bytové výstavby. V minulosti největší investice plynuly tradičně do oboru těžby ropy a plynu, díky investicím nadnárodních společností do údržby a náhradních dílů vrtných souprav a vrtného zařízení a linek

předrafinace surové ropy. Mezi hlavní investory se řadily Panama (oblast daňového ráje), USA, Kolumbie, Švýcarsko, Velká Británie a Španělsko.

9.3. České investice v teritoriu

Nebyly zaregistrovány žádné české investice v teritoriu. V této souvislosti je třeba znovu upozornit na vysokou míru rizika podnikání v zemi, změnu společenského vlastnictví na státní, nulové státní záruky pro možnou repatriaci zisků z investic a návratnost samotných investic, třebaže vynaložených v rámci joint-venture s venezuelskými partnery.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Jak bylo uvedeno výše, za případné budoucí perspektivní obory (změní-li se podnikatelské klima) by bylo možno považovat rekonstrukci silniční a železniční infrastruktury, stavební průmysl, těžební průmysl, energetiku a systémy hromadné městské a příměstské dopravy.

Ve státním rozpočtu jsou zahrnuty plánované investice do těchto rámcových projektů:

- projekty v infrastruktuře
- těžba uhlí ve státě Zulia
- projekty do plynárenství
- první etapa silniční výstavby III. mostu přes Orinoko
- vybudování základního střediska telekomunikací
- železniční systém národní dopravy včetně propojení s Kolumbií a Brazílií
- stavba tří milionů obydlí pro nemajetné vrstvy

9.5. Rizika investování v teritoriu

Rizika byla popsána výše; vzhledem k dosavadnímu vývoji, politické nejistotě, problémům při přidělování a nedostatku deviz na dovozy a celkově nepříznivým perspektivám pro podnikání jsou rizika investování v teritoriu vysoká.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Klíčovou událostí pro očekávaný nejbližší vývoj ve Venezuele byly předčasné prezidentské volby, které se uskutečnily 14. dubna 2013, měsíc po smrti předchozího prezidenta Huga Cháveze. Zvítězil v nich kandidát chavistů a předchozí ministr zahraničí a Chávezův viceprezident, Nicolás Maduro. Výsledek voleb byl ale mimořádně těsný (rozdíl cca. 230 tisíc hlasů), mnohem těsnější než se všeobecně očekávalo. Za šest měsíců od předchozího posledního poměrně přesvědčivého vítězství tehdejšího prezidenta Huga Cháveze nad kandidátem opozice Henriquem Caprilessem, o 11% hlasů, chavisté ztratili téměř 700 tisíc hlasů. Právě tolik si naopak připsala opozice. Výsledek tak lze označit za určitou politickou přeměnu, která svědčí o tom, že charisma, tah a prestiž bolívarovského vůdce a jeho hlasy nejsou automaticky přenosné.

Přeměna však přesto není natolik zlomová, aby opozici přinesla vítězství. Vystupňovala ale ještě větší a nebezpečnější polarizaci v zemi. Maduro je v každém případě oslaben a opozice okusila porážku s příchutí vítězství, která jí dodává kuráž. Navíc je třeba vzít v úvahu, že opozice si připsala svůj úspěch za mimořádně komplikovaných okolností: kampaň byla krátká a probíhala v atmosféře po smrti prezidenta Cháveze, kdy pochopitelně působily ještě velmi silně emocionální efekty, které budou vyprchávat nejspíš až s plynoucím časem. Vláda navíc disponovala veškerým státním aparátem, neomezenými finančními prostředky a médii.

Tyto a další okolnosti svědčí o tom, že situace se může dál velmi vyhrocovat. Povolební protesty v ulicích si vyžádaly oběti na životech a desítky zraněných. Nelze však vyloučit ani další překvapení, a sice to, že by místo násilí mohl naopak být zahájen dialog, což Venezuela nepamatuje nějakých 14 let. Pro tuto variantu hovoří skutečnost, že chavisté jsou po volbách oslabeni, a pokud nebudou chtít čelit prakticky permanentní nespokojenosti a protestům poloviny obyvatelstva, což může v důsledku zemi paralyzovat a otevřít cestu de facto k bezvládní, mohou přistoupit k nějaké formě dialogu.

V tuto chvíli je země polarizovaná stejně nebo více jako v předchozích deseti letech. Hlavními otázkami pro příští měsíce bude, zda si Venezuela udrží relativní stabilitu nebo protesty opozice přerostou do nekontrolovatelných měřítek a občanského násilného konfliktu, zda se v budoucnu prosadí konfrontace nebo dialog. Současný prezident navíc bude muset přijmout nepopulární opatření ke stabilizaci ekonomiky a finančního sektoru, což mu na popularitě dále nepřidá.

V roce 2014 tedy stojí před Madurovou vládou těžká rozhodnutí. Rostoucí nespokojenost obyvatel s ekonomickou situací opět hrozí přerůst ve velký sociální výbuch. Jak ale může Maduro zastavit růst inflace, zabránit nedostatku zboží na trhu a skončit s černým trhem? Jeho „ekonomická ofenzíva“ k zastavení „spekulací“, k níž má od Parlamentu plnou moc (Ley Habilitante), a která spočívá především v další regulaci cen a zisků obchodníků, nejspíš nebude stačit. Radikálnější opatření, jako výrazná devalvace bolívaru, zvýšení cen benzínu na domácím trhu (který je stále dotován), či snížení nebo zastavení dodávek ropy do spřátelených zemí (za které Venezuela dolary nedostává) by od Madura vyžadovalo větší dávku odvahy a odhodlání. Konflikt uvnitř vlastního tábora chavistů by přitom jistě nešlo vyloučit.

Dokud se však něco nestane, ekonomická situace bude dál tíživější a vyhrocenější. A nastávat dál budou tak absurdní situace, jako tzv. valutová turistika, v jejímž důsledku byly měsíce dopředu skoupeny lety z Venezuely cestujícími, kteří v zahraničí „protahovali karty“ k výběru dolarů, nebo kdy několik světových leteckých společností dočasně zastavilo prodej letenek do a z Venezuely kvůli miliardovým dluhům venezuelské vlády aerolinkám, jejichž letenky byly ve Venezuele prodávány v bolívorech, které pak ale nemohly být směněny zpět na dolary.

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Hodnocení země co se týče podnikatelského prostředí se propadá na jednu z posledních příček. Je to odrazem nepředvídatelných státních zásahů do ekonomiky, vysoce nestandardního makroekonomického prostředí, nízké úrovně právního zajištění a obtížného přístupu k devizovým prostředkům. Snaha státu o ovládnutí dalších sektorů ekonomiky dále omezuje aktivitu soukromé sféry a odrazuje zahraniční investice. Dalšími charakteristickými rysy venezuelského hospodářství jsou zpolitizované instituce, které vytvářejí úrodné prostředí pro korupci a byrokracii, nestabilní daňový systém, nepružný pracovní trh a zasahování do mechanismů tvorby cen a směnných kurzů.

Dne 8. února 2013 schválila venezuelská vláda devalvací bolívaru, který nadále zůstává podřízen striktnímu systému směnné kontroly. Hodnota 1 USD se v oficiálním kurzu zvýšila z 4,3 na 6,3 VEB. Opatření oznámil ministr plánování a financí, Jorge Giordani, který toto rozhodnutí přisoudil tehdejšímu prezidentu Hugo Chávezovi. Vláda očekává, že po devalvací se zvýší státní příjmy, které uzavřely loňský rok fiskálním deficitem ve výši 16% HDP. Lze očekávat, že opatření zmírní též veřejný deficit, vláda by nemusela snižovat veřejné výdaje, navýšené v loňském volebním roce, a nemuselo by dojít k jinak hrozící recesi. Kdo to zaplatí, budou ale spotřebitelé, kteří budou mít kvůli vyšším cenám, hlouběji do kapsy. Ceny rostly už před devalvací, inflace dosáhla za loňský rok už zmíněných 56%.

Podle ekonomických expertů bylo opatření nevyhnutelné, Centrální bance docházely likvidní rezervy a neustále se zvyšovaly dovozy. Země s největšími prokázanými zásobami ropy, která představuje téměř 97% veškerých svých vývozu, totiž dováží téměř vše, co její obyvatelé spotřebují.

Specifická ekonomická situace země přivedla venezuelskou vládu k zavedení systému směnné kontroly už v roce 2003. Od té doby je ve Venezuele oficiálně možná směna pouze přes komplikovaný byrokratický proces u několika státem vytvořených orgánů. To však vedlo též ke vzniku černého trhu, a na něm se hodnota 1 USD v posledních měsících vyšplhala až k 75 VEB.

Z pohledu orientace zahraniční politiky se venezuelská vláda zaměřuje na tzv. regionální ekonomickou solidaritu, která spočívá v dodávkách venezuelské ropy při preferenčních cenách a výhodných dlouhodobých úvěrech, a to výměnou za politickou podporu Venezuely. Ekonomická spolupráce s ideově spřízněnými režimy (Kuba, Írán, Bělorusko, Čína, KLDR), levicovými režimy Latinské Ameriky (Bolívie, Ekvádor, Nikaragua), a v neposlední řadě Ruskem nabývá na významu.

V r. 2012 pokračovaly restriktce dovozů a jejich přísná kontrola. Nová omezení postihla především soukromý neropný sektor a měla dopad na ceny produktů vyráběných v zemi a zásobování trhu z domácí produkce. Problémy v zásobování trhu jsou stále výraznější (nedostatek mléka a mléčných produktů, masa, cukru, mouky aj.).

Venezuelská vláda se i do budoucna bude ubírat cestou potlačování dovozů a jejich nahrazováním národní produkcí. Tato je však nedostatečná, neodpovídá požadavkům místních zpracovatelů a není schopna zajistit potřeby obyvatelstva. Výsledky jsou tak růst cen národní produkce a nedostatečné zásobování trhu.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Nové možnosti pro české exporty jsou závislé na budoucím politickém vývoji v zemi. Kromě perspektivních možností uvedených v předchozích kapitolách by za standardních obchodních a platebních podmínek byly možné např. dodávky pro:

- Petróleos de Venezuela (PDVSA) – možnosti vývozu bezešvých trubek na ropu a plyn, čističky průmyslových odpadů a spalovny, ropné armatury, přečerpávací stanice, vybavení opravárenských dílen aj.
- Compañía Venezolana de Guayana (CVG) – dodávky strojů a zařízení pro povrchovou těžbu, manipulaci, nakládku a vykládku železné rudy a bauxitu a jejich zpracování

-
- Státní loděnice DIANCA - vybavení doků a opravárenských dílen apod.

Za perspektivní lze považovat i případné akvizice nových produktů českého průmyslu, zejména strojírenství a dopravních prostředků, chemických produktů, zařízení pro potravinářský zpracovatelský průmysl (linky na chov a porážku drůbeže a skotu), hotových průmyslových výrobků a spotřebního zboží apod.

Je však třeba stále upozorňovat na nebezpečí vyplývající z uzavřenosti venezuelské ekonomiky (viz výše) a na právní nejistotu.